

1 Úvod

Psy sú pravdepodobne najstaršie domestikované zvieratá. Psy sa začali sťahovať do blízkosti ľudských obydli z dôvodu dostatočného množstva potravy. Ľudia si ich najskôr nechávali ako hračky pre deti, neskôr však prišli na využitie psov ako ochrancov, prípadne pomocníkov pri love. V obdobiach nedostatku potravy sa dokonca stávali potravou. V súčasnosti majú psy mnohonásobne väčšie využitie, či už spoločenské, vodiace, alebo pracovné. Nemecký ovčiak sa zaraďuje medzi pracovné plemená. Charakteristické vlastnosti plemena sú rýchla učiteľnosť, odolnosť a prispôsobivosť sa rôznym podmienkam. Požadované exteriérové a povahové vlastnosti, ktoré je žiaduce zachovať, je potrebné preukázať u každého jedinca určeného pre ďalší chov. Na preukázanie týchto vlastností slúžia chovateľom bonitácie, na ktorých sa hodnotia exteriérové vlastnosti objektívne - meraním a subjektívne - vizuálnym hodnotením rozhodcov. Na bonitáciách sa taktiež hodnotia i povahové vlastnosti. Výsledky bonitácií sú zaznamenané v bonitačnej karte a každý chovný pes alebo sučka majú pridelené bonitačné číslo, ktoré zaznamenáva výsledok bonitácie. Na preverenie pracovnej spôsobilosti u plemena nemecký ovčiak slúžia výkonnostné skúšky podľa skúšobných poriadkov. Jedným z týchto skúšobných poriadkov je aj poriadok WUSV – SchH ktorý je skúšobným poriadkom nemeckého kynologického zväzu a je vo svojej podstate aj medzinárodným skúšobným poriadkom, pretože ho väčšina členských krajín využíva na presúšanie svojich nemeckých ovčiakov. Základom v chove nemeckých ovčiakov je výber a chov zdravých a povahovo silných jedincov. Kvôli vhodnému plemenníkovi sú chovatelia často nútení precestovať tisíce kilometrov. Výsledky práce slovenských kynológov sa odzrkadľujú na medzinárodných športových podujatiach, kde dosahujú veľmi dobré výsledky.

2 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

2.1 Pôvod psov a domestikácia

Asi pred šesťdesiatimi miliónmi rokov sa pralesmi predieral malý cicavec, ktorý pripomínal lasicu alebo malého tchora. Nazýval sa Miacis; bol to predok čeľade zvierat, ktoré nazývame psovité a do ktorej patria psy, šakaly, vlky a líšky. Na rozdiel od dnešných psov, ktoré našľapujú na špičky, Miacis bol plochonohý. Mal zub mäsožravca a pomerne malý mozog, ale bol inteligentnejší ako jeho súčasníci kreodonty, iná čeľaď primitívnych mäsožravcov (Taylor, 1994).

Pes patrí do čeľade psovitých šeliem (Canidea), do ktorej patria aj vlci, šakaly a líšky a dingo. História vývoja psa domáceho úzko súvisí s históriou vývoja človeka a ľudskej spoločnosti vôbec. Pes patrí po ovci a koze k najstarším domestikovaným zvieratám. Podľa niektorých nálezov je možné usúdiť, že pes domáci pochádza z Ázie a severnej Afriky a jeho rozšírenie do Európy prebiehalo postupne od juhu k severu, podľa toho, ako bol Európsky kontinent osídľovaný (Procházka, 1989).

Zhruba pred tridsiatimi miliónmi rokov sa z Miacisa vyvinula odroda dávnych psovitých zvierat. Tieto psovité zvieratá prešli vývinovým procesom a niektoré sa stali základom domáceho psa. Pôvodne sa predpokladalo, že predkom psa bol šakal alebo kríženec vlka a šakala. Dnes sú vedci presvedčení o tom, že predkom psa bola veľká južná varieta sivého vlka (*Canis lupulus pallipes*), s ktorým sa doteraz stretávame v Indii. Inými možnými predkami sú vlk zo strednej Indie a Tibetu a púštny vlk zo stredného východu. S istotou však možno povedať, že všetky domáce psy pochádzajú z tých zdrojov a nie sú geneticky spojené s nijakým iným živočíšnym druhom (Taylor, 1994).

Pes je najstarším zdomácneným zvieratkom. O tom svedčí mnoho vykopávok, viac alebo menej zachovalých kostier psov z doby okolo 10 000 až 15 000 rokov pred našim letopočtom, teda z doby kamennej. Keď človek žil v prvotnospoločnej spoločnosti a živil sa lovom. Z toho usudzujeme, že prapredok dnešného psa sa pridal k vtedy žijúcemu pračloveku najmä preto, aby si ľahšie zaobstarávalo obživu zo zvyškov ulovenej zveri alebo rýb. Postupne sa s človekom zblížil a človek začal využívať jeho vlastnosti pre svoju potrebu, najmä na stráženie svojich sídlisk a na lov (Najmanová a kol., 1983).

Dôkazom pôvodu domácich zvierat, zo zvierat divokých teda aj psa je jednak nápadná podoba, ale aj možnosť vzájomného kríženia sa s plodným potomstvom. Pes krížený so šakalom alebo s vlkom má rovnako plodné a normálne sa vyvíjajúce sa potomstvo (Dostál a kol., 1997).

Z fosílií, ktoré sa datujú na začiatok bronzovej doby asi pred 4500 rokov pred n. l., sa identifikovalo päť odlišných typov psa:

- 1.) *Canis familiaris inostranzervi* – odvodzujú sa od neho severské, pastierske a niekedy aj molosoidné plemená, psy mastifového typu z Tibetu v kamennej dobe zdomácnili a neskôr ich Babylončania, Asýrčania, Peržania a Gréci využívali v boji.
- 2.) *Canis familiaris palustris* – pes bahenný, odvodzuje sa od neho pôvod špicov, pinčov, bradáčov a teriérov. Vlkosivý pes sa podobá na špicovité, napríklad losí pes, sibírsky husky, keeshound a eskimácky pes.
- 3.) *Canis familiaris intermedius* – psy stavačovitého typu sa pravdepodobne vyvinuli z chrtov a slúžili na lov malej zveri.
- 4.) *Canis familiaris metris optima* – pastierske psy sa používali na stráženie stád pred dravcami a pravdepodobne vznikli v Európe (Taylor, 1994).

Približne pred 300 rokmi ľudia intenzívne a systematicky krížili psov, aby získali vlastnosti po ktorých túžili – drobné šteniatka ako hračku, strážnych psov, pretekárskych a poľovných psov. Väčšina plemien bola umelo vyšľachtených. Všetky sú členmi toho istého druhu, ale selektívne kríženie malo za následok rozdiely medzi plemenami s ohľadom na výšku, váhu, celkovú veľkosť, srst', tvar uší, správanie a choroby. Pes domáci má polytopický a polyfiletický pôvod. Na vzniku dnešných plemien sa s rôznou mierou podieľali všetky štyri fylogenetické druhy čeľade Canidae : vlk obyčajný, vlk sivý, kojot a šakal (Kadlečík a kol., 2007).

2.2 Vznik plemena Nemecký ovčiak

Celé stáročia existovali v rôznych oblastiach Nemecka miestne pastierske psy. Ich typ a stavba tela sa menili v súlade s terénom a spôsobom práce s dobytkom. V kopcovitých oblastiach na juhu sa vyvinula odolná rasa pracovných psov s dlhými končatinami a mocnými zadnými nohami, absolútne nevyhnutnými pri pohybe hore a dolu strmým svahom pri zaháňaní stáda. Naopak na rovinách severného Nemecka v 19. Stor. postupne narastal záujem o vlastné domáce plemeno ovčiakov. Chovatelia vo Württembergu, sami zväčša pastieri a roľníci hľadali inšpiráciu a pomoc na severe najmä medzi turingskými psami, aby zlepšili postavenie uší a farbu srsti, ktoré ich psy nemali. Osobitne sa cenilo sivé vlčie sfarbenie turgingského ovčiaka, ktorého otvorená povaha a radosť zo života boli žiaduce charakteristiky aké bolo treba preniesť na južné plemená. Typy srsti rôznej hustoty a dĺžky sa neobmedzovali na konkrétne oblasti, a tak napriek neskorším snahám o stabilizáciu typu srsti sú ešte vždy prístupné variácie (<http://www.no-sky.wbl.sk/HISTORIA.html>)

Plemeno vzniklo v osemdesiatych rokoch devätnásteho storočia v Nemecku, doteraz sa však vedú spory o jeho predkoch. Pôvodne to bol gazdovský pes, ale v prvej svetovej vojne prejavil v službách nemeckej armády značnú mnohostrannosť (Taylor, 1994).

Nemci si ako prví všimli kvality tzv. durinského psa, ktorý bol vlkošedý a vynikal temperamentom. Neskôr využili pre zlepšenie exteriéru württemberského psa. Počty nemeckých ovčiakov sa výrazne zvýšili po druhej svetovej vojne. Prispela k tomu prirodzená stavba tela, ktorá postupným cieľavedomým výberom dospela k harmonickým proporciám a peknému vzhľadu pri zachovaní toho, čo robí nemeckého ovčiaka najrozšírenejším plemenom, čiže jeho prirodzená vyrovnaná a úplne jednoznačne najprispôsobivejšia povaha (Šiška, Jánský, 2006).

V roku 1891 skupina nemeckých obdivovateľov hrubých, neuhladených psov založila spoločnosť Phylax, ktorá dostala meno podľa gréckeho slova phylaxis označujúceho hľadanie alebo stráženie. Účelom tejto organizácie bolo zjednotiť rozmanitú zbierku ovčiarskych psov nemeckého pôvodu a upevniť ich vzhľad a povahu. Spoločnosť Phylax ukončila svoju činnosť v roku 1894 a v uskutočňovaní jej zámerov pokračoval jediný člen Max Emil Friedrich von Stephanit, ktorý je považovaný za hlavnú osobnosť v úsilí o ustanovenie

nemeckého ovčiaka ako samostatného plemena . Stephanitz objavil zakladateľa plemena 3. apríla 1899, kedy sa spolu s ďalšími nadšencami pre ovčiarske psy zúčastnil prehliadky pastierskych psov. Pes ktorého tu uvidel bol čulý, silný, ostražitý a výrazne prispôsobený zamýšľanému cieľu. Toto zviera sa mu zdalo ako dokonalý predstaviteľ ideálu pracovného psa a strážneho psa, presne takého, ako si pre tento druh činnosti predstavoval. Zjavná inteligencia a túžba psej povahy slúžiť boli skryté za divokým, vlčím zovňajškom. Stephanitz psa okamžite kúpil. Jeho pôvodné meno Hektor von Linksrhein zmenil na Horand von Grafrath a pes bol zaregistrovaný ako nemecký ovčiak S.Z. 1, prvý zápis v novej organizácii Maxa E. F. von Stephanitz - Verein für Deutsche Schäferhunde. Honrad sa prejavil ako schopný krycí pes a vlastnosti ktoré si Stephanitz vysoko cenil boli na prvej schôdzi vyhlásené ako žiaduce u psov a upevnili počiatočnú starostlivú chovateľskú politiku príbuzenskej plemenitby – líniovú plemenitbu. Stephanitz predvídal, že premena spoločnosti zo široko poľnohospodárskej na priemyselnejšiu ohrozí rozvoj plemena využívaného výhradne v poľnohospodárstve, preto presvedčil nemeckú vládu, aby plemeno uznala ako vhodné na policajnú prácu (Sammsová, 2000).

Obr. 1

[Max Emil Friedrich von Stephanitz, so psom Horand von Grafrath]

Zdroj: (<http://www.nemecky-ovciak.sk/gen/historia/>)

Von Stephanitz hodnotil ovčiaka vo svetle nových funkcií a povinností, ktoré sa podľa jeho predstáv tento pes nakoniec podujme plniť, nie však namiesto zaháňania stád. Zrejme najzreteľnejšou charakteristikou, ktorú bolo treba využiť, bol strážny inštinkt psa, na základe ktorého ovčiarske psy od nepamäti chránili čriedy pred neželanými návštevníkmi a útočníkmi. Nemecký zväz chovateľov ovčiakov, povzbudzoval svojich členov, aby rozvíjali všetky tie pestré vlastnosti, ktorými plemeno nemeckého ovčiaka oplýva, aby bol tento pes pripravený na široký okruh úloh, ktoré naň v budúcnosti čakajú. Nemecký ovčiak čoskoro začal pôsobiť v úlohe policajného psa. Už v roku 1901 SV ponúkla používanie psa vedeniu policajných zložiek. V roku 1903 sa začalo s výkonnostnými skúškami. Výsledky boli natoľko uspokojivé, že v mnohých veľkých mestách nabádali policajné útvary, aby vyskúšali a prijali psov ako novú organizačnú zložku presadzujúcu zákon. V Grunheide neďaleko Berlína zriadila vláda

chovateľské a výcvikové stredisko pre policajné psy. Schopnosti NO, ktoré si už policajné zložky plne overili, sa po vypuknutí prvej svetovej vojny začali využívať v armáde. Výborné sluchové a čuchové schopnosti sa prejavili ako nesmierne cenné pri strážnej službe, kde psom umožňovali varovať hliadky pred útokom nepriateľa. Tieto vlastnosti sa využívali aj pri vyhľadávaní ranených vojakov na bojisku, či doručovaní pošty do zákopov. Von Stephanitz si jasne uvedomoval, že plemeno potrebuje svoj štandard, ktorý by bol dostatočne presný a podrobný. Od vzniku WUSV sa v členských krajinách, prejavoval trend presviedčať domácich predstaviteľov chovu a jeho pravidiel, aby prevzali pôvodný nemecký štandard plemena, dnes známy ako STANDARD WUSV/FCI. Tento prechod je v súčasnosti zavŕšený, s výnimkou Spojených štátov, ktoré sa dodnes celkom neprispôbili, hoci sú tiež členskou krajinou WUSV (<http://www.suchno.sk/historia-vzniku-nemeckeho-ovciaka.html>).

O Horandovi, ktorý je na začiatku všetkých tabuliek „krvných línií“ bolo vzletne povedané: „je to slnko v chove nemeckého ovčiaka“ (Stibůrek, 2002).

Obr.2

[Horand von Grafrath]

Zdroj: (<http://www.z-granatove-zahrady.cz/galerie-krevni-linie.html>)

To je počiatok nemeckého chovateľského klubu známeho ako S.V. najväčšieho chovateľského klubu jedného plemena na svete. Horand sa ukázal ako schopný krycí pes a vlastnosti, ktoré si Stephanitz vysoko cenil, boli na prvej schôdzi vyhlásené ako žiaduce u psov a upevnené počiatočnou starostlivou chovateľskou politikou príbuzenskej plemenitby – líniovou plemenitbou. To znamená plemenitbou, v ktorej bol dôraz kladený na posilnenie žiaducich vlastností prostredníctvom určujúceho genetického vedenia v chovateľských

staniciach. Stephanitz mal stále na mysli predovšetkým pracovné vzorne použiteľné plemeno. Od začiatku vzhľad nemeckého ovčiaka nesmel oslabiť, alebo ohroziť jeho poslanie. Stephanitz predvídal, že premena spoločnosti zo široko poľnohospodárskej na priemyselnejšiu ohrozí rozvoj plemena využívaného doposiaľ v poľnohospodárstve, preto presvedčil nemeckú vládu, aby plemeno uznala ako vhodné pre policajnú prácu. To bol začiatok využitia plemena ako vojenského a služobného psa. Veľmi skoro sa kvality plemena teda jeho inteligencia, spoľahlivosť a odvaha, hlavné súčasti povahy upevnili pri použití v nohých oblastiach, z ktorých je najušľachtilejšia služba v roli psa – sprievodcu nevidomých ľudí (Sammsová, 2000).

2.3 Všeobecne o plemene nemecký ovčiak

Rímsky historik Tacius písal o „psoch podobných vlkovi v krajine okolo rieky Rín“. Pravdepodobne sa jeho slová vzťahovali na nemeckého ovčiaka a jeho blízkych príbuzných, ktorý zrejme existovali v dnešnej podobe tisícky rokov (Foogle, 2001).

Ešte na sklonku 19. storočia bol nemecký ovčiak pomerne málo rozšírené pastierske plemeno. Plemeno ešte nebolo ustálené a používalo sa v rozličných krajoch Nemecka na pasenie oviec. V severnom a strednom Nemecku sa vyskytoval v nízkej robustnej forme, v južnom Nemecku, najmä Württembersku bol obľúbený vo vyššej, štíhlejšej forme. Krížením týchto dvoch typov vznikol dnešný Nemecký ovčiarsky pes. Jeho víťazný nástup do celého sveta nastal až vtedy, keď sa objavili jeho skutočne vynikajúce vlastnosti ako vojenského i policajného psa, jedným slovom služobného psa. Čoskoro sa stal obľúbeným, módnym psom, ktorý sa pre svoju inteligenciu, harmonické línie a iné cenné vlastnosti, najmä vernosť a ostražitosť, stal miláčikom chovateľov na celom svete. Aj u nás je Nemecký ovčiak pes obľúbený a patrí medzi najrozšírenejšie plemená. Chová sa podľa rovnakých zásad ako vo svojej vlasti, teda nielen pre výkon, ktorý dokazuje nielen na skúškach, ale aj v každodennej práci pri stíhaní zločincov, stráženie hraníc, ako sprievodca slepcov a pri iných príležitostiach, ktorým sa svojou inteligenciou rýchlo prispôsobuje (Najmanová a kol., 1983).

Primárnou funkciou nemeckého ovčiaka bola v prvom rade ochrana stáda. Zníženie počtu stád a rozvoj chovu nemeckého ovčiaka umožnilo chovateľom nájsť nové využitie. Na základe jeho fyzických a morálnych kvalít, ako jeho je sila, odolnosť voči klimatickým

podmienkam, húževnatosť, dobre vyvinutý čuchový analyzátor, nekonečná odvaha, bojovnosť, nervová vyrovnanosť, ochota pracovať, dobrosrdečnosť, pozornosť a ovládateľnosť začlenili nemeckého ovčiaka na popredné miesta medzi pracovné plemená. Pre výnimočné povahové vlastnosti a stavbu tela sa nemecký ovčiak stal ideálom pre profesionálov i pre laikov (<http://www.iveron.szm.sk/index.html>).

Nemecký ovčiak, známy aj ako vlčiak, patrí k najvšestrannejším pracovným psom, aké kedy vyvinuli. Na celom svete ho používa polícia a vojsko ako strážneho psa a pátrača, nevidomým slúži ako sprievodca a farmárom ako ovčiarsky pes. Oblúbe sa teší aj ako domáci priateľ, lebo svojmu pánovi poskytuje osobnú ochranu i spoločnosť. Nemecké ovčiaky sú mentálne i fyzicky veľmi aktívne zvieratá a vyžadujú veľkú pozornosť majiteľov (Taylor, 1994).

Nemecké ovčiaky sa výborne uplatnili v priebehu vojny, v ktorej pomáhali nielen ako strážny a spojovací pomocníci ale aj ako sanitárne psy. (Kamínek, 2003).

Kvality nemeckého ovčiaka sa nedajú ani vypočítať, tento pes je odvážny, inteligentný, bezmedzne verný svojmu pánovi. Stále je v strehu a pripravený brániť svojho pána už pri menšom nebezpečenstve. Zo všetkých druhov psov má najjemnejší čuch, je majstrom v stopovaní, či už hľadá páchatel'a, zatúlané dieťa či pár miligramov drogy. Nemecký ovčiak preto nie je náhodou najpoužívanejším policajným psom. Nanešťastie preto získal povest' ostrého zvierat'a, aj napriek tomu, že je tiež mierumilovným sprievodcom nevidomých alebo záchrancom na horách. Tento v podstate dominantný pes musí byť vedený v dôslednou rukou pána schopného vnútiť mu svoje zákony (Rousselet - Blanc, 1999).

Pre svoju eleganciu, silu a inteligenciu je nemecký ovčiak jedným z najobľúbenejších plemien. Vhodný ako strážny, vojenský aj policajný pes. Spoľahlivosť a inteligencia je dobrou stránkou tohto plemena. Veľké rozšírenie chovu však spôsobilo určitú nežiaducu prudkosť a nervozitu (Taylor, 1994).

Nemecký ovčiak patrí medzi psy, ktoré majú v bližšej charakteristike mnoho naj – je to jeden z najrozšírenejších, najznámejších psov s najbohatšou ponukou možností využitia – z pracovných plemien je najuniverzálnejší, pretože je používaný pre všetky druhy služobného

i športového výcviku. Predchodcovia nemeckého ovčiaka sa používali na stráženie stád pred veľkými šelmami (Chaloupek, 1993).

Prvé spojenie nemeckého ovčiaka s ľudským rodom sa odráža od jeho mena, ktoré označuje ľudské zamestnanie. Prispôsobenie a zžitie tohto plemena ľudia odmenili aj poškodili a celosvetový vývoj sa odráža v amerických dejinách záujmu o toto zviera. Prví nemeckí ovčiáci boli dovezení do Ameriky okolo roku 1906 bohatými chovateľmi. Plemeno si veľmi skoro získalo nadšených priaznivcov, ale po vypuknutí 1. Svetovej vojny sa zastavil nárast ich obľuby, pretože boli spájaní so zemou pôvodu. Popularita plemena v USA po druhý krát poklesla s proti nemeckými náladami v priebehu 2. Svetovej vojny. Zaujatosť proti krajine pôvodu bola taká hlboká, že sa ju pokúsili stúpenci plemena zamaskovať premenovaním plemena na Alsatian Wolf Dog (alsaský vlčí pes). Dodnes je pes často nazývaný Alsatian. Znovu to bolo tesné prepojenie s ľudským rodom a nie jeho skutočná povaha, ktoré spôsobilo pokles jeho obľuby. A opäť to bola tvrdá práca a skvelé výkony týchto psov v rozličných vojenských a ochranných funkciách, ktoré obnovili jeho priazeň. Nárast obľúbenosti plemena bol taký silný, že nesvedomitý a nekontrolovaný chov viedol k mnohým zdravotným a povahovým problémom, z ktorých je najvýznamnejšia dysplázia bedrového kĺbu, ktorá trápi chovateľov dodnes. Röntgenologické vyšetrenie odhalí dyspláziu bedrového kĺbu jednotlivých psov a potvrdí ich vhodnosť ako chovných zvierat (Sammsová, 2000).

Nemecký ovčiak je obľúbený najmä pre svoju povahu a všestrannú prispôsobivosť. Nájdeme ho za polárnym kruhom ale aj v horúcom pásme rovníka. Je nenáročný a skromný. v krajine pôvodu sa každoročne organizuje Hlavná výstava za účasti aj dvetisíc jedincov tohto plemena. O popularite svedčí aj najprestížnejšia súťaž – Majstrovstvá sveta vo výkone nemeckých ovčiakov, za účasti pretekárov z celého sveta. Súťaží sa v troch častiach: stopa, obrana a poslušnosť, preto ju nazývame všestrannou súťažou. V športovej oblasti ale aj v praktickom živote sa využívajú čuchové schopnosti nemeckého ovčiaka. Jeho bdelosť a ostražitosť je všeobecne známa. Nemecké ovčiaky sú zastúpené predovšetkým v armádach jednotlivých krajín strážnych službách a policajných zboroch. Veľkými pomocníkmi sú pri vyhľadávaní drog ako aj pri záchranárskych prácach pri živelných pohromách. Nemecký ovčiak je obľúbený a najrozšírenejší aj u nás. Z populácie narodených šteniat organizovaných

kynológov – chovateľov tvorí každoročne podiel nemeckých ovčiakov až jednu šestinú (Gecelovský, 1996).

Nemecký ovčiak je naozaj pôsobivé plemeno, ušľachtilé a pekné na výzor, vysoko ostražité a vždy plné života. Sú to veľké psy, ktoré sa rozvíjajú fyzickou aktivitou. Unudený nemecký ovčiak nemá šťastný život a je frustrovaný, môžu sa dostaviť príliš hlasné alebo dokonca ničivé prejavy. Ak mu venujete správnu starostlivosť vyrastie vám pes, ktorý bude najvdámejšou odmenou svojmu majiteľovi (Foogle, 1996).

2.4 Najčastejšie choroby plemena nemecký ovčiak

Vo výberovom chove zameranom na želané črty, sa môžu koncentrovať aj potenciálne škodlivé gén. Keďže nemeckého ovčiaka skúmali vedci veľmi intenzívne, poznáme početné zdedené zdravotné problémy, ktoré postihujú toto plemeno. Testovanie dedičných porúch, zvlášť kostí môže pomôcť zabezpečiť zdravé potomstvo (Foogle, 1996).

Pri dysplázii bedrového kĺbu je zvýšená pohyblivosť a voľnosť kĺbu medzi stehnovou kosťou a acetábulom. Tým sa začínajú vytvárať podmienky na rozvoj degeneratívnych procesov v postihnutom kĺbe s prejavmi bolestivosti. Psy s dyspláziou bedrového kĺbu môžu po námahe krívať a odmietajú skákať cez prekážky.

Dysplázia lakt'ového kĺbu je pojem na označenie poruchy vývoja kostí, ktoré tvoria lakt'ový kĺb v období od narodenia po dosiahnutie dospelosti (12 – 18 mesiacov). Táto porucha sa vyskytuje hlavne pri veľkých plemenách psov s určitou plemennou predispozíciou. (<http://www.nemecky-ovciak.sk/article8/displazia/>)

Medzi hlavné klinické prejavy patrí krívanie rôznej intenzity, hlavne po odpočinku a vstávaní ako aj po dlhšej únavnej chôdzi. U plemena nemecký ovčiak sa môžu prejavovať klinické príznaky ako aj krívanie v neskoršom veku (Ledecký, 2009).

Je to dedične podmienená vývojová anomália bedrových kĺbov, vyskytujúca sa u psov všetkých plemien, charakterizovaná ireverzibilnými zmenami kĺbovej jamky a hlavice stehnovej kosti, ktoré sú príčinou následnej artrózy, sublúxie až luxácie (vyklábenie). Negatívne ovplyvňuje pohyblivosť, vytrvalosť v neposlednom rade tiež pracovné využitie. Bedrový kĺb slúži na pripojenie kostry voľnej panvovej končatiny k psovej kostre. Pri

normálne vyvinutom kĺbe zapadá hlavica stehnovej kosti (femuru), do kĺbovej jamky (acetabula), ktorá je súčasťou kostry panvy a má miskovitý tvar. Keďže kĺbová jamka ma menší plošný obsah ako hlavica femuru, je pri svojom obvode doplnená chrupavkovitým valom. Hlavica kosti stehnovej má poglobúvitú kĺbovú plochu, ktorá je na vnútornej strane pri vrchole prerušená drobnou jamkou, z ktorej odstupuje krátky oblý väz spájajúci hlavicu femuru s kĺbovou jamkou. Tak ako u každého iného kĺbu je spojenie tvrdých častí spevnené priestranným kĺbovým puzdrom. To odstupuje z väzivového okraja kĺbovej jamky a pripája sa na kľčok stehnovej kosti. Pohyby, ktoré sa dajú v tomto kĺbe vykonávať sú natiahnutie a ohyb. Ostatné pohyby obmedzuje mohutná svalovina a zábranné väzy. Na RTG snímku normálne vyvinutého kĺbu môžeme vidieť ideálne poglobúvitú hlavicu stehnovej kosti, uloženú z dvoch tretín v primerane veľkej kĺbovej jamke. Spodný okraj kĺbovej jamky je rovnobežný s okrajom hlavice. Kĺbová štrbina, ktorá vzniká medzi acetabulom a hlavicom kosti stehnovej je úzka. Pri postihnutí bedrového kĺbu vývojovou chybou (dyspláziou) dochádza k zmenám, ktoré môžeme rozdeliť na: primárne a sekundárne. K primárnym zmenám patrí: plytká kĺbová jamka a čiastočné až úplné vyklíbenie. V priebehu vývoja sa k nim pridávajú zmeny druhotné, ako sú: výrastky v okolí kĺbu, tvarové zmeny hlavice kosti stehnovej a iné. Aby sa dali tieto chyby objektívne posúdiť a porovnávať, boli vypracované mnohé metódy na jej hodnotenie. U nás sa za základ pre posudzovanie RTG snímok na dyspláziu bedrových kĺbov vybrala norma so smernicami FCI podľa Dr. Norbergera. Podľa nej rozoznávame: negatívny nález a štyri stupne dysplázie, od prvého ľahkého až po štvrtý, ktorý je v podstate už vyklíbenie - luxácia bedrového kĺbu (<http://www.dogsk.sk/kynologia/revue/dysp.htm>)

2.5 História slovenskej kynológie

Prvé zmienky o chove Nemeckého ovčiaka na území Slovenska môžeme datovať na rok 1928, keď sa na výstave psov všetkých plemien v Bratislave - Petržalke prezentovala chovateľská stanica Nemeckých ovčiakov „von KARPATEN BURG“ majiteľky grófký Pálfyovej zo Smoleníc pri Trnave. Chovatelia Nemeckého ovčiaka na území bývalého Rakúsko –Uhorska boli od roku 1912 organizovaní v „Pobočke pre chov Nemeckého ovčiaka v rámci Rakúsko – Moravskej zemskej skupiny Morava“, neskôr po vzniku ČSR vzniká v roku 1920 „Československý klub pre nemecké ovčiarske psy so sídlom v Brne“. Preukazy

pôvodu boli vydávané v Prahe a vydával ich “ Klub pestovateľov policajných a ušľachtilých psov“ (Štaudinger, 2010).

Samotný chov psov, ale predovšetkým Nemeckých ovčiakov bol ovplyvnený aj skutočnosťou, že bežní občania sa mu venovali len veľmi zriedkavo, dalo by sa konštatovať, že ojedinele a preto k rozvoju a samotnej chovateľskej činnosti podstatnou mierou prispelo pôsobenie v službách polície. Príslušníci jednotlivých policajných útvarov sa chovu a výcviku Nemeckého ovčiaka venovali relatívne intenzívne a ešte väčší rozmach nastal v roku 1929, keď Výnosom Ministerstva vnútra ČSR číslo 38.241/13 z 27. 6. 1929 bolo zriadené systematizované miesto psovoda na pátracích staniach (<http://www.suchno.sk/historia-chovu-nemeckekeho-ovciaka-na-slovensku.html>).

Po rozpade Rakúsko - Uhorska a vzniku samostatnej Československej republiky v roku 1918 vznikajú lovecké a kynologické spolky a roku 1923 sa Československá republika stáva členom FCI. Československú kynológiu zastupuje v FCI Československá poľovnícka jednota. V tej dobe však vznikajú tiež špecializované kluby chovateľov psov. V roku 1929 vzniká Československá kynologická únia, do ktorej vtedy vstúpili všetky plemenné knihy psov. Na začiatku druhej svetovej vojny, za protektorátu Čiech a Moravy, je Československá kynologická únia zrušená vládny nariadením. Po vojne prebieha v roku 1949 zápis šteniat všetkých plemien psov v Československej kynologickej jednote pri zväze českých poľnohospodárov a preberá kynológiu ako celok Zväzarm. (Dostál a kol., 1997).

Evidentný rozvoj slovenskej kynológie sa zaznamenáva od roku 1969, po federatívnom usporiadaní bývalej ČSSR. Od toho roku sa chovom psov a vedením plemenných kníh zaoberali na Slovensku 3 organizácie : Slovenský poľovnícky zväz, Slovenský zväz chovateľov a Zväzarm, ktoré v zmysle účelového rozdelenia plemien FCI platného od roku 1987 združovali chovateľov pre poľovné plemená (SPZ), spoločenské plemená (SZCH) a pre pracovné plemená (Zväzarm). Všetky tri organizácie viedli samostatne plemennú knihu pre príslušné plemená a vydávali pre ne preukazy o pôvode. V FCI boli zastúpené strešnou česko – slovenskou organizáciou – Federálnym výborom poľovníckych zväzov v ČSFR. Roku 1990 sa aktivovali chovatelia spoločenských a pracovných plemien, vystúpili zo svojich materských organizácií a založili spoločný Slovenský kynologický zväz. Chovatelia poľovných plemien zotrvali naďalej v Slovenskom poľovníckom zväze. Ďalšou organizáciou zaoberajúcou sa

kynologickou činnosťou sna Slovensku je zväz športovej kynológie (bývalý Zväzarm), ktorý vedie plemennú knihu a organizuje športovú činnosť pre chovateľov nemeckých ovčiakov. Po rozdelení ČSFR vznikla potreba vytvoriť na Slovensku jednotnú kynologickú organizáciu, ktorá bude koordinovať činnosť všetkých troch zväzov a prevezme zastupovanie slovenských kynológov aj v medzinárodnej kynologickej organizácii. Takúto založili uvedené zväzy 12. Marca 1993 s názvom Slovenská kynologická jednota (Foogle, 1993).

Začiatky slovenskej policajnej kynológie by sme mali hľadať už v rakúsko-uhorskej monarchii, i keď tamojší úradníci neboli spočiatku priveľmi nadšení z toho, aby sa pes uplatňoval v bezpečnostných službách. Pes bol v nich pravdepodobne po prvý raz použitý v roku 1910, hoci v iných krajinách už so psami plniami špecializované policajné úlohy mali skúsenosti. V Nemecku a Belgicku sa napríklad používali už od roku 1900. Po rozpade Rakúsko – Uhorska sa v bývalej ČSR začal od dvadsiatych rokov budovať inštitút služobných psov, spojený s menom policajného rotmajstra Rotta, ktorý sa ako prvý policajný dôstojník týmto inštitútom zaoberal. Jeho cieľom bolo dostať inštitút služobných psov na európsku úroveň porovnateľnú s Nemeckom či Anglickom. Na Rottov popud boli s povolením ministerstva pokusne zaradené tri policajné psy na tri policajné stanice. Služobné psy získavali prvé úspechy. V roku 1932 boli úspešné 570 ráz, pričom celkovo boli použité pri riešení 1486 prípadov trestných činov, najmä krádeží a lúpeží. Úspešná prezentácia svedčí o tom, že pes sa v policajnej službe do značnej miery už presadil, a to aj napriek tomu, že stále musel prekonávať nedôveru mnohých četníkov v jeho využiteľnosti. Podľa Kroniky výcvikového strediska vznik slovenskej policajnej kynológie sa viaže na rok 1946. Zakladateľom výcvikového strediska VB Bratislava bol npor. Ján Magál, pracovník vtedajšieho Povereníctva vnútra. Za oficiálny rok vzniku slovenskej kynológie sa však predpokladá rok 1949, keď sa z rozhodnutia Povereníctva vnútra založilo Výcvikové stredisko služobných psov Verejnej bezpečnosti v Bratislave v Mlynskej doline 551. Jeho vedením bol poverený vrchný strážmajster Jančár. Stredisko bolo do roku 1951 riadené Krajským veliteľstvom Zboru národnej bezpečnosti Bratislava. Potom až do roku 1968 ho prevzala do svojej kompetencie Hlavná správa ZNB FMV Praha (Ďurišin, Gallová, 2009).

2.6 Štandard plemena

Nemecký ovčiak; F.C.I. : standard – Nr. 166/23.3.1991/D upravené 1997

Podľa úradného nariadenia Spolku chovateľov nemeckého ovčiaka so sídlom v Augsburgu, ktorý je členom VDH (nemecký kynologický zväz), bol tento spolok určený za základný spolok zodpovedný za štandard plemena nemecký ovčiak, zostavený na prvo členskom zhromaždení vo Frankfurte nad Mohanom 20.09.1899 podľa návrhov A. Mayera a von Stephanitza a doplnený VI. Členským zhromaždením 28.07.1901, XXIII. Členským zhromaždením v Kolíne nad Rýnom 17.09.1909, predstavenstvom a schôdzou prísediacich vo Wiesbadene 05.09.1930, výborom pre chov a predsedníctvom z 25.03.1961. štandard bol znovu prepracovaný v rámci Svetovej organizácie pre spolky nemeckého ovčiaka – WUSV a uzavretý na zasadaní WUSV 30.08.1976, znovu prepracovaný a katalogizovaný podľa rozhodnutia predsedníctva a prísediacich 23. A 24. 03.1991.

Nemecký ovčiak, s ktorého plánovaným chovom sa začalo v roku 1899 po založení spolku, je odchovaný zo stredonemeckých a juhonemeckých odrôd pastierskych psov, ktoré sa vtedy vyskytovali, s cieľom vyšľachtit' pracovného psa predurčeného na vysoké výkony. Aby sa dosiahol tento cieľ, bol vypracovaný štandard nemeckého ovčiaka, ktorý sa vzťahuje nielen na telesnú sústavu, ale aj na povahu a charakterové vlastnosti. (<http://www.skj.sk/standardy/ 01 doc/166.doc>)

Všeobecný popis:

Nemecký ovčiak je stredne veľký, mierne predĺžený, silný, dobre osvalený, suchej kostry a celkovo pevný.

Dôležité pomery mier:

Kohútiková výška u psov je 60-65 cm, u súk 55-60 cm. Dĺžka trupu presahuje kohútikovú výšku asi o 10-17%

Povaha:

Nemecký ovčiak musí byť v povahe vyrovnaný, nervovo pevný, sebavedomý, nepoddajný (s výnimkou dráždenia), dobrosrdečný, k tomu pozorný a ovládateľný. Musí byť odvážny, bojovný a tvrdý, vhodný ako sprievodný pes, strážny, obranársky, služobný a pastiersky pes.

Hlava:

Je klinovitá primeraná k veľkosti tela (dlhá asi 40% kohútikovej výšky), nie príliš robustná a nie príliš pretiahnutá. V celkovom obraze suchá, medzi ušami mierne širšia. Čelo je z predu a zo strán len málo vypuklé a bez alebo len so slabo viditeľnou stredovou brázdou. Pomer mozgovej a tvárovej časti je 50 : 50. Šírka mozgovej časti hlavy zodpovedá približne dĺžke mozgovej časti hlavy. Horná časť lebky (pri pohľade zhora) od uší po ňufák sa rovnomerne zužuje, cez neostro vyznačenú časť, do klinovito prebiehajúcej časti hlavy (pysku). Horná a dolná čeľusť sú silne vyvinuté. Chrbát nosa je rovný, pretiahnutie alebo kľenutie je nežiaduce. Pysky sú pevné, dobre priliehavé, tmavej farby.

Nos :

Musí byť čierny.

Chrup:

Musí byť silný, zdravý a úplný (42 zubov podľa zubného vzorca). Nemecký ovčiak má nožnicový zhryz, to znamená, rezáky musia do seba nožnicovite zapadať, pričom rezáky hornej čeľuste nožnicovite prekrývajú rezáky dolnej čeľuste. Kliešťovitý zhryz, pred a podkus sú chybné, takisto väčšie medzery medzi zubami rezákov. Čeľuste musia byť silné, tak aby zuby mohli byť hlboko zakorenené.

Oči:

Sú stredne veľké, mandľovitého tvaru, mierne šikmo uložené, nevypuklé. Farba očí má byť čo najtmavšia. Svetlé, pichľavé oči sú nežiaduce, pretože poškodzujú výraz psa.

Uši:

Nemecký ovčiak má stojace uši strednej veľkosti, ktoré sú priamo v rovnakom smere nosené (nie do strán nasadené), prebiehajúce do špica a postavené dopredu. Preklopené a visiace uši sú chybné. V pohybe, prípadne v pokoji dozadu položené a nosené uši nie sú chybou.

Krk:

Je silný, dobre osvalený, bez laloka. Uhlenie k trupu (horizontálne) 45°.

Telo:

Vrchná línia prebieha od nasadenia krku cez vysoký dlhý kohútik a cez rovný chrbát a ľahko opadnutým krížom bez viditeľného prerušenia. Chrbát je primerane dlhý, pevný silný a dobre osvalený. Boky sú široké, krátke, výrazne vyvinuté a dobre osvalené. Kríže majú byť dlhšie, ľahko padajúce (23°) bez prerušenia chrbtovej línie prechádzajú do časti nasadenia chvosta.

Hrudník:

Mal by byť pomerne široký, spodná časť hrude je dlhšia a výrazná, hĺbka hrudníka má byť okolo 45 – 48% kohútikovej výšky. Rebrá majú byť mierne klenuté, silné klenutie hrudníka ako aj plochý hrudník sú chybné.

Chvost:

Dosahuje najmenej k päťovému kĺbu avšak nie cez stred záprstia zadnej končatiny. Na svojej spodnej strane je trocha dlhšie osrstený, nosený v miernom previsnutom oblúku, pričom pri vzrušení a v pohybe je silnejšie vyššie nosený, ale nie nad horizontálu chrbta. Operatívne úpravy sú zakázané.

Končatiny

Hrudníkové:

Predné končatiny sú zo všetkých strán viditeľné ako rovné, z presného pohľadu absolútne rovnobežné. Lopatka a rameno sú rovnako dlhé, stredne silno osvalené a pevne nasadené na hrud'. Uhlenie lopatky a ramena je v ideálnom prípade $90 - 110^\circ$. Lakte nesmú byť vybočené ani vbočené v stoji ani v pohybe. Predlaktia sú zo všetkých strán viditeľné, priame, rovné, jedno pri druhom absolútne rovnobežne stojace, suché a pevne osvalené. Predprstie má dĺžku asi jednej tretiny predlaktia a uhol k nemu $20 - 22^\circ$. Šikmo stojace predprstie (viac ako 22°) ovplyvňujú pracovnú spôsobilosť, zvlášť vytrvalosť.

Laby:

Sú okrúhle, dobre uzavreté a klenuté, brušká tvrdé ale nie nepoddajné. Pazúry sú silné a tmavej farby.

Panvové:

Postavenie zadných končatín je ľahko posunuté dozadu, pričom v zadnom pohľade sú postavené rovnobežne jedna pri druhej. Stehno a holeň sú približne rovnakej dĺžky a tvoria

uhol cca 120°, stehná sú silné a dobre osvalené. Päťové kĺby sú silne vyvinuté a pevné, predprstie stojí zvisle pod nimi.

Laby:

Sú uzavreté ľahko klenuté, bruška tvrdé, tmavej farby, pazúry silné, klenuté a rovnako tmavej farby.

Chôdza:

Nemecký ovčiak je klusák. Končatiny musia v dĺžke a uhlení vzájomne ladiť tak, aby bez výraznejšej zmeny nenarušovali chrbtovú líniu. Dotyk zadnej končatiny musí dosiahnuť zem v strede tela a predná končatina musí dosiahnuť rovnakú vzdialenosť. Každé priblíženie k preuhleniu zadnej končatiny obmedzuje pevnosť, vytrvalosť a použiteľnosť. Pomer v stavbe a uhlení dáva možnosť priestorového pohybu tesne nad zemou, čo vyvoláva dojem neúnavného pohybu vpred. Pri predsunutej hlave a ľahko nadvihnutom chvoste je klus od špičiek uší cez šiju a chrbát po koniec chvosta pravidelný, pružne prebiehajúci bez prerušenia chrbtovej línie.

Koža:

Je prilahlá bez akýchkoľvek záhybov.

Srsť:

Správne osrstenie nemeckého ovčiaka je krycia sršť s podsadou. Krycia sršť má byť hustá, rovná, drsná a tesne priliehajúca. Na hlave, vo vnútri uší, prednej strane končatín, labách a prstoch je krátka, na krku trochu drsnejšia, na stehnách tvorí nohavice.

Zafarbenie:

Čierne s hnedočervenou, hnedá až žltá po svetlosivé znaky. Celočierna, vlkosivá, čierne sedlo a maska. Prípadne malé biele znaky na hrudi a vnútorných stranách, svetlé pazúry a červený koniec chvosta sú hodnotené ako nedostatočná pigmentácia. Podsada je mierne sivá, biela farba je neprípustná.

Veľkosť:

Psi:	kohútiková výška	60 - 65 cm
	hmotnosť	30 - 40 kg
Suky:	kohútiková výška	55 – 60 cm
	hmotnosť	22 – 32 kg

Semenníky:

Psi majú dva výrazné, plne vyvinuté semenníky, ktoré sa celé nachádzajú v miešku

(Kynologický zborník, 1999)

2.7 Skúšobný poriadok WUSV –SchH

WUSV – Welt – Union der Verein für Schaferhunde – Svetová únia spolkov pre nemecké ovčiaky. Združuje 47 spolkov a klubov zo 63 štátov sveta (<http://www.cz-pes.cz/encyklopedie-detail.php?detail=2>).

Tento skúšobný poriadok je vo svojej podstate medzinárodným skúšobným poriadkom WUSV, pretože ho väčšina členských krajín tejto svetovej únie nemeckého ovčiaka uznáva a využíva per preskúšanie výkonnosti svojich nemeckých ovčiakov. Ide o skúšobný poriadok Nemeckého kynologického zväzu (VDH). Medzinárodne ich používajú aj kluby ostatných pracovných plemien. Všetky skúšky a preteky podliehajú svojim priebehom a chovaním účastníkov všeobecným športovým zásadám. Spôsob predvádzania psov a ich hodnotenie je nutné dodržiavať tak, ako je uvedené v tomto skúšobnom poriadku. Predpísané ustanovenia sú záväzné pre všetkých účastníkov a tí plnia rovnaké výkonnostné požiadavky. Všetky akcie sú prístupné verejnosti. Miesto a deň konania skúšok sa verejne oznamujú. Jeden psodod nesmie pri jednej akcii – skúškach predviesť viac ako dvoch psov. Psodod sa môže v jeden deň zúčastniť iba jednej akcie (Kynologický zborník, 1999).

Zasadnutie pracovnej komisie FCI ustanovilo, že psodod a pes začínajú pretek hneď po zaregistrovaní sa a odovzdaní dokladov a končia po vyhlásení výsledkov a následnom odovzdaní všetkých dokumentov – preukazu o pôvode psa. Pokiaľ v tom čase pes prejaví agresivitu voči ľuďom, vlastnému psododovi, alebo iným psom, ktorým spôsobí zranenie, bude okamžite diskvalifikovaný. Pri nástupe nemôže mať pes v papuli loptu, ani nič iné. Pri veterinárnej kontrole pes nesmie mať náhubok. Plánované je vypracovanie špeciálneho testu na kontrolu socializácie psa, ktorému sa každý pes bude musieť podrobiť pred začatím preteku (Lengvarký, 2011).

Špeciálnym výcvikom docieľujeme špecifickú pripravenosť psov pri plnení náročných úloh v službe. Jednotlivé disciplíny špeciálneho výcviku psov (Hrušovský a kol., 1984).

Stupne skúšok a požadovaný vek psa:

Druh skúšok	skratka	minimálny vek psa pre pripustenie ku skúškam
skúška doprovodného psa	BH	12 mesiacov
skúška stupňa A	SchH A	18 mesiacov

skúška 1. Stupňa	SchH 1	18 mesiacov
skúška 2. Stupňa	SchH 2	19 mesiacov
skúška 3. Stupňa	SchH 3	20 mesiacov
skúška psa stopára 1	FH 1	16 mesiacov
skúška psa stopára 2	FH 2	20 mesiacov

Podmienky účasti

Všetky, organizáciami ZŠK konané akcie, sú prístupné pre všetkých členov ZŠK a SÚCHNO. Skúšky BH sa môžu zúčastniť i ďalšie plemená psov začlenených v FCI. Skúšky sp uznané iba vtedy, ak sú skladané v rámci zväzov a klubov začlenených v organizáciách uznaných FCI. Všetkých akcií sa môžu zúčastniť háravé sučky, predvádzané však musia byť až na konci skúšok. Pri väčšom počte háravých sučiek je nutné medzi nimi vyžrebovať poradie.

Previerka správania sa psa k cudzej osobe – skúška prístupnosti

Pred pripustením psa ku skúške BH, SchH alebo FH je u každého vykonaná previerka prístupnosti. Súčasťou previerky chovania sa psa k cudzej osobe je i kontrola tetovacieho čísla. Hodnotenie pokračuje v priebehu celej skúšky. Psi, ktorí pri previerke chovania k cudzej osobe neobstoja, sú z ďalšej skúšky vylúčení. Pokiaľ pes, aj keď pri previerke obstál, v priebehu skúšky prejaví povahovú slabosť, môže rozhodca tohto psa zo skúšky vylúčiť.

Vystupovanie účastníka skúšok

Na začiatku skúšky – každej disciplíny hlási v základnom postoji na pokyn rozhodcu svoje meno a meno psa. Pes pritom sedí pri ľavej nohe psovoda, je pripútaný alebo sedí voľne pri nohe, podľa stupňa skúšok. Každý účastník je povinný riadiť sa pokynmi rozhodcu a vedúceho skúšok. Psovod musí priviesť psa športovo, dobrým spôsobom. Úmyselné priestupky (surové alebo nevhodné zaobchádzanie) môže mať za následok vylúčenie z ďalšej účasti. Rozhodnutie v tejto veci prislúcha vo všetkých prípadoch rozhodcovi. Rozhodnutie rozhodcu alebo rozhodcov je konečné a protest proti nemu je neprístupný.

Úlohy rozhodcu:

Po ukončení jednotlivých disciplín rozhodca informuje ihneď o ich hodnotení. Zrážky bodov v jednotlivých cvikoch sa nezverejňujú. Ak posudzuje jeden oddiel viac rozhodcov,

výsledkom je priemer zadaných bodov. Nie je prístupné, aby rozhodca posudzoval na skúškach alebo súťažiach psa, ktorý je majetkom rozhodcu alebo jeho rodinných príslušíkov. Rozhodca má nárok na náhradu výdavkov – cestovné a pod., ako i odmeny za posudzovanie podľa platných smerníc (Kynologický zborník, 1999).

Úspešnosť akcií vo veľkej miere závisí od kvality rozhodcov. Dnes sa už veľká skupina súťažiacich rozhoduje o účasti vyslovene podľa týchto kritérií. Rozhodca má v mnohých prípadoch rozhodnúť o situáciách, ktoré neobsahuje metodika na vykonávanie cvikov, ale ani zverejnené kritériá pre hodnotenie práce psovodov a psov. Na dané posúdenie má krátky čas a preto v mnohých prípadoch rozhodne na základe skúsenosti a citu, pričom môže vynikať dojem poškodenia alebo naopak prilepšenia výkonu. V hodnotení sa premieta i osobný pohľad a predstava o vykonávaní jednotlivých cvikov každým rozhodcom zvlášť. V zásade sa však u všetkých nesmie odlišovať (Ružička, 2003).

WUSV hľadá pre posudzovanie MS rozhodcov, ktorí sú aktívny pri výcviku, pretože je u nich predpoklad väčšej spätosti s výkonom a ktorí sa pravidelne zúčastňujú seminárov, čo dáva väčší predpoklad pre zjednotenie hodnotenia (Tauber, 2008).

Počty bodov a hodnotenie:

V každom oddieli je možno zadať najvyšší počet 100 bodov. Výcviková značka môže byť priradená, pokiaľ pes v oddieli A a B dosiahne minimálne 70 bodov a v oddieli C minimálne 80 bodov. Nasledujúce hodnotenie je možné zadať pri dosiahnutí uvedeného počtu bodov:

Tab. 1
Výsledné hodnotenie podľa počtu bodov, pri vybraných typoch skúšok

Stupeň skúšok	Výborne	Veľmi dobre	Dobre	Uspokojivé	Vadné	Nedostatočné
FH	96 - 100	90 - 95	80 - 89	70 - 79	36 - 69	0 - 35
SchH A	191 - 200	180 - 190	160 - 179	150 - 159	71 - 149	0 - 70
SchH 1 - 3	286 - 300	270 - 285	240 - 269	220 - 239	106 - 219	0 - 105

2.7.1 Stopy

ODDIEL A

Výkony v práci na stope pri skúškach SchH 1,2,3 a FH 1,2

Jedným z najdôležitejších zmyslových orgánov psa je nos. Jeho prostredníctvom pes vníma okolie a hlavne jemu vďačí za to, že ako druh prežil až do dnešných dní (Müller, 1999).

Pes a to i napriek značne dlhému obdobiu domestikácie, má z hľadiska anatomickej stavby a fyziologickej schopnosti čuchového ústrojenstva vrodenu schopnosť sledovať a rozlišovať rôzne pachy. Schopnosti psov sledovať a rozlišovať pachy je možné obrazne prirovnať k ľudskému čítaniu, sledovaniu obrázkov, poprípade lúšteniu rébusov a krížoviek. (Ryneš, 1997).

Pes spoznáva svoj svet predovšetkým prostredníctvom rôznych pachov. V porovnaní s človekom je čuch psa asi 500 krát lepší (Kofler, 2007).

Nosová sliznica psa, ktorá rozlišuje rôzne pachy, má takmer 37- krát väčšiu rozlohu ako u človeka. Časti mozgu psa, ktoré vyhodnocujú pachové signály, prichádzajúce z nosa, sú omnoho väčšie a zložitejšie, ako sú príslušné časti ľudského mozgu (Bayley, 2002).

Stopa FH je 3x krížená, stopa FH 2 je 2x krížená. Stopa FH 1, 30 min po ich položení a stopa FH 2 je krížená 30 min. pred uvedením psa na stopu. Kríženie prevádza osoba psovi neznáma.

Vhodné priestory na kladenie stôp:

Lúka, oranisko, lesné priestory – vždy prírodná pôda. Je nutné sa vyvarovať priestorov, na ktorých je viditeľný sled stôp.

Predmety na stopách:

Pre každú stopu musia byť použité iné predmety. Farebne sa nesmú odlišovať od okolitého terénu a veľkosťou nesmú presahovať veľkosť náprstnej tašky. Použitý materiál: koža, koženka, textil, kováč, jekor a drevo. Pri skúškach SchH 2, 3, FH sa odovzdávajú predmety kladačom najmenej 30 min. pred začiatkom pokladania stôp. Pri skúškach SchH

1 sú na stopy dávané predmety psovoda. Je potrebné dbať, aby i tieto predmety boli nasiaknuté pachom. Psovod ich pred položením stopy ukáže rozhodcovi.

Pokladanie stôp:

Pred položením stopy urobí rozhodca kontrolu predmetov. Použité môžu byť iba predpísané predmety.

Rozhodca: určí priebeh kladenia stôp a poučí kladačov. Pri pokladaní stôp stupňov skúšok SchH 2, 3, a FH 1, 2 nesmú byť psovodi prítomní. Pri pokladaní stopy SchH 1 musí byť pes mimo dohľad (Kynologický zborník, 1999).

Rozdelenie stôp:

a) Podľa pôvodu pachu kladača

- vlastná, stopu si pokladá psovod sám
- cudzia, je kladená cudzou osobou, nikdy nie psovodom samotným

b) podľa doby vzniku:

- čerstvá, stará do 1 hodiny od vypracovania
- Normálna, od 1 hodiny do 3 hodín od vypracovania
- Vychladená, nad 3 hodiny od vypracovania

c) podľa povrchu terénu, na ktorom je stopa kladená:

- tráva
- oráčina
- strnisko
- d'atelina, lucerna, kukurica, poprípade iné porasty
- piesok
- les

- okraje komunikácií a časti komunikácií (Ryneš, 1997)

Uvedenie:

Nášľap:

Označuje sa tabuľkou, ktorá je zapichnutá v zemi vľavo od nášľapu a tam musí ostať po celú dobu práce psa na stope. Kladač v mieste nášľapu zostane chvíľu stáť (ľahké prešľapy sú dovolené).

Úseky:

Počet úsekov zodpovedá príslušnému stupňu skúšky podľa ustanovenia skúšobného poriadky.

Lomy:

Lomy sa pokladajú tak isto normálnou chôdzou, pod uhlom 90°, pričom je dôležité umožniť psovi vstup do ďalšieho úseku. Sled stopy nesmie byť prerušený.

Pokladanie predmetov:

Predmety položí kladač na stopu počas chôdze. Po položení posledného predmetu pokračuje kladač ešte niekoľko krokov priamym smerom.

SchH 1: prvý predmet ukladá psovod podľa svojho uváženia, buď do stredu 1. Alebo 2. Úseku a druhý uloží na konci stopy.

SchH 2: prvý predmet položí kladač do stredu 2. úseku a druhý na konci stopy.

SchH3: prvý predmet sa ukladá najskôr po 100 krokoch. Môže byť položený na prvom prípadne aj na druhom úseku. Druhý predmet do stredu 2. Alebo 3. Úseku a tretí predmet podľa pokynov rozhodcu. Štvrtý predmet je uložený na konci stopy.

FH 1: prvý predmet sa ukladá najskôr po 250-tich krkoch (na 1. alebo 2. úseku).

Druhý a tretí predmet podľa pokynov rozhodcu. Štvrtý predmet je uložený na konci stopy.

FH 2: predmet sa položí podľa pokynov rozhodcu.

Možnosti vypracovania stopy

Pri vypracovaní stopy sú prípustné nasledujúce možnosti vedenia psa:

- obojok
- stopovací postroj
- voľné sledovanie

Obojok:

Obojok nesmie byť nastavený na škrtenie. Pri upevňovaní stopovacieho vodidla na obojok je povolené, aby viedlo:

- cez chrbát
- po strane psa
- medzi prednými, alebo zadnými nohami psa.

Stopovací postroj:

Prípustné sú nasledujúce stopovacie postroje:

- hrudný postroj, so šnúrou pripnutou navrchu postroja,
- tzv. debnársky postroj, so šnúrou pripnutou dole a vedenou spodkom.

Použitie prídavných remeňov nie je dovolené. Stopovacie vodidlo musí mať dĺžku najmenej 10m. Pred začiatkom uvedenia psa k vypracovaniu stopy môže rozhodca skontrolovať dĺžku stopovacieho vodidla, obojku i stopovacieho postroja. Používanie navijákových vodidiel je zakázané. Pri používaní debnárskeho stopovacieho postroja rozhodca skontroluje, či zapínanie neškrťí v oblasti slabiny.

Voľné sledovanie

Musí byť dodržaná minimálna vzdialenosť medzi psom a psom 10m (Kynologický zborník, 1999).

Pachové práce sú v športovej kynológii z hľadiska metodiky výcviku, náročnosti na čas, priestor ale aj vlastné kvality terénu jednou z najobtiažnejších disciplín športového výcviku psov. V pachových prácach prejavuje každý pes svoju individualitu a to sa týka aj psovoda (Ryneš, 1997).

2.7.2 Skúška poslušnosti

ODDIEL B

Kľúčom pre vysoké hodnotenie cvikov poslušnosti je pre väčšinu rozhodcov radosť z práce, vyžarovanie a presnosť (Tauber, 2007)

Pred zahájením každej disciplíny sa psovodi hlásia v športovom postroji rozhodcovi. Pri skúškach BH A, 1 a 2 psovod prichádza so psom na vodidle a hlási sa po zaujatí základného postroja. V priebehu predvádzania cvikov musí mať u seba vodidlo, ktoré má zavesené cez ľavé rameno k pravému boku, alebo schované vo vrecku.

Základný postoj a zahájenie cviku:

Každý cvik začína a končí zaujatím základného postoja. Pes sedí v priamom smere vedľa ľavej nohy psovoda, pravou lopatkou na úrovni kolien. Zaujatie základného postoja pred začatím každého cviku je povolené iba raz. V základnom postoji stojí psovod športovo. Stroj rozkročený nie je dovolený.

Zaujatie základného postoja po skončení každého cviku, môže byť miestom pre základný postoj cviku nasledujúceho.

Priebeh cvikov:

Vykonanie všetkých cvikov poslušnosti, tzn. ich zahájenie vykonáva psovod na pokyn rozhodcu. Psovod má urobiť najmenej 10 a najviac 15 krokov pri cviku:

- odloženie za pohybu v sede,
- odloženie za pohybu v ľahu (SchH 3 za poklusu a za chôdze),
- odloženie v stoji za normálneho kroku,

- odloženie v stoji za poklusu
- vyslanie, kým dá zvukový povel k vykonaniu príslušného cviku.

Chybu v zaujatí základného postoja alebo nešportové vykonanie chôdze majú vplyv na hodnotenie príslušného cviku.

Medzi jednotnými časťami cviku, napr. predsadnutie a následné prisadnutie k nohe, ako i vracanie sa pre psa, ktorý bol odložený za pohybu v sede, v stoji, pri prechode ku psovi musí byť dodržaný zreteľný časový odstup (cca 3 sekundy). Toto platí i u dlhodobého odloženia, kedy po príchode psovoda ku psovi je nutné, aby psovod vyčkal s povelom „sadni“ k posadeniu odloženého psa.

Vzdialenosť medzi psovodom a psom :

Skúšobný poriadok určuje najmenej 30 krokov, ktoré sú vzdialenosťou medzi psovodom a odloženým psom v pohybe. Psovod môže rozhodnúť, či si túto vzdialenosť o niečo zvýši. Ak však psovod ide príliš ďaleko, môže ho rozhodca zastaviť bez toho, aby ho bodovo penalizoval.

Chválenie:

Chválenie psa je povolené po ukončení každého cviku ale až po zaujatí základného postoja, potom psovod znovu zaujme základný postoj. Medzi pochvalou a začatím ďalšieho cviku musí byť zreteľný časový odstup, cca 3 sekundy. Medzi cvikmi musí byť pes vedený pri nohe psovoda. Hranie psovoda so psom alebo jeho povzbudzovanie nie je odvolené.

Zvukové povelý:

Ak pes po troch zvukových poveloch cvik nevykoná, je tento cvik ukončený a hodnotený = 0 bodov. K privolaniu psa môže byť namiesto zvukového povelu „Ku mne“ použité oslovenie psa menom. Použitie mena psa so zvukovým povelom „Ku mne“ je považované za dva zvukové povelý musí byť potrestané bodovou stratou.

Popis cvikov:

Pes musí psovoda nasledovať na zvukový povel „K nohe“ radostne, pozorne a tesne pri nohe, lopatkou na úrovni kolena, pri všetkých pochodových rytmoch i obratoch a pri prechodoch skupinkou osôb. Pri ovládateľnosti na vodidle, ho psovod drží v ľavej ruke. Pes musí ísť vedľa nohy psovoda a pri zastaveniach sa má samostatne, rýchle a v priamom smere vedľa neho posadiť. Pes sa pri tom musí chovať pokojne a pozorne. Pri zmenách rytmu chôdze je nutné dbať, aby medzi nimi boli zreteľné rozdiely v rýchlosti postupu – normálna chôdza, klus (nie šprint) a pomalá chôdza. Prechod z poklusu do pomalej chôdze musí byť bez medzi krokov v normálnom rytme chôdze. Zvukový povel „K nohe“ je povolený len pri vykročení a zmenách rytmu chôdze.

Skupina:

Prechod skupinou voľne sa pohybujúcich osôb sa vykoná pri skúškach Bh, SchH 1 a 2 na vodidle i bez vodidla. Pri stupni 3 sa vykonáva bez vodidla. Pritom sa musia osoby obchádzať minimálne raz zľava a raz sprava (napr. v tvare „8“). Je nutné vždy vykonať najmenej jeden prechod v blízkosti jednej osoby. Rozhodca má právo si tento výkon nechať zopakovať. Pri skúškach BH, SchH 1, 2 sa uvoľnenie psa z vodidla vykonáva mimo skupinku osôb v základnom postoji psovoda, na východiskovom postavení. Cvik ovládateľnosti bez vodidla začína skúškou BH, SchH A 1, 2, prechodom skupinkou osôb. Po opustení skupinky je nutné so psom na voľno zaujať základný postoj vo východiskovom postavení. Chválenie psa po opustení skupinky je dovolené a po zaujatí základného postoja.

Ľahostajnosť k výstrelom:

Strelba sa vykonáva v priebehu cvikov ovládateľnosti bez vodidla v dobe, kedy sa psovod pohybuje so psom z východiskového postavenia priamym smerom a pri dlhodobom odložení psa. Strieľa sa 2x, v časovom odstupe 5 sekúnd, zbraň ráže 6 mm. Prvý výstrel má byť zo vzdialenosti 15-tich krokov. U tretieho stupňa skúšky je nutné dbať, aby bol psovod už z dohľadu odloženého psa.

Odloženie a privolanie:

Bh, SchH A, 1, 2:

Psovod s nepripútaným psom vkročí normálnou chôdzou zo základného postoja priamym smerom. Po 10-tich až 15-tich krokoch psa odloží zvukovým povelom „Ľahni“. Pes má rýchle, v smere chôdze ľahnúť, psovod pri tom nesmie meniť rytmus chôdze ani sa nesmie obzerať. Psovod pokračuje v chôdzi najmenej 30 krkov, zataví sa a ihneď sa otočí k psovi. Na pokyn rozhodcu psovod psa privolá zvukovým povelom „Ku mne“, alebo namiesto povelu „Ku mne“ môže osloviť psa menom. Pes musí rýchle a radostne, priamou cestou pribehnúť k psovodovi, pred ktorého sa tesne a rovnobežne posadí. Na zvukový povel „K nohe“ pes rýchlo zaujme základný postoj.

SchH 3:

Zo základného postoja ide psovod 10 – 15 krkov normálnou chôdzou v priamom smere. Potom dá zvukový povel „K nohe“ a prejde do klusu. Po ďalších 10-tich až 15-tich krkoch v kluse vykonáva psovod i pes ďalej činnosť, ktorá je predpísaná u skúšok BH, SchH A, 1 2.

Odloženie psa v stoji za pochodu:

(zvukové povely „K nohe“, „Stoj“ a „Sadni“)

SchH 3:

Psovod s nepripútaným psom vykročí zo základného postoja, (približne z miesta, kde bolo ukončené privolanie psa pri predchádzajúcom cviku). Po 10-tich až 15-tich krokoch má pes na zvukový povel psovoda „Stoj“ ihneď zastaviť v smere chôdze. Psovod pritom nesmie meniť krok, ani sa otáčať ani sa obzerať. Po ďalších najmenej 30-tich krkoch sa psovod zastaví, ihneď sa otočí a na pokyn rozhodcu sa vráti k psovi, ku ktorému pristúpi. Asi po troch sekundách ho zvukovým povelom „Sadni“ posadí.

Odloženie v stoji za poklusu:

(zvukové povely K nohe, „Stoj“, „Ku mne“, namiesto ktorého môže psovod privolať psa oslovením)

SchH 3:

Psovod s nepripútaným psom vybehne zo základného postoja (z miesta, kde bol ukončený predchádzajúci cvik). Po 10-tich až 15-tich krokoch psovod psa zastaví zvukovým povelom „Stoj“. Psovod pritom nesmie meniť rytmus klusu alebo sa obzerať. Po ďalších najmenej 30-tich krokoch klusu sa psovod zastaví a ihneď sa otočí v smere ku psovi. Na pokyn rozhodcu vykoná ďalšie privolanie psa zvukovým povelom „Ku mne“, alebo oslovením psa menom. Pes musí radostne, rýchle a priamou cestou pribehnúť k psovodovi a rovnobežne s ním predsadnúť v tesnej blízkosti. Pes na zvukový povel psovoda rýchle zaujme základný postoj (Kynologický zborník, 1999).

Aport voľný:

Aportovací pud úzko súvisí s pudom loveckým. Aportovací pud je súčasťou pudu sebazáchovy ako aj schopnosť užiť sa. Vyvíja sa už u šteniat vo veľmi rannom veku (Müller, 2006).

Tento cvik sa vykonáva pri skúškach:

SchH A, SchH 1, SchH 2, SchH 3.

(zvukové povely „Aport“ alebo „Prines“, „Pust“ a „K nohe“)

Pre aportováciu činku, ktorú bude psovod používať, si ide psovod so psom pri nohe až do miesta, kde sú činky pripravené. Až do vydania zvukového povelu „Aport“ alebo „Prines“ musí pes pokojne sedieť voľne v základnom postoji – pri nohe psovoda. Psovod musí aport odhodiť do vzdialenosti 10 krokov. Zvukový povel k prineseniu môže dať psovi až vtedy, keď je už činka v pokoji. Potom má pes na zvukový povel psovoda pre aport rýchle vybehnúť, okamžite ho uchopiť a ihneď ho rýchle, priamym smerom priniesť psovodovi. Pes sa musí posadiť tesne, rovnobežne pred psovoda a držať činku tak dlho, kým mu ju psovod po danom časovom odstupe (3 sekundy) a zvukom povelu „Pust“

neodoberie. Psovod potom drží činku v pravej alebo v ľavej ruke pozdĺž tela a po danom časovom odstupe, na zvukový povel „K nohe“, vezme psa do základného postoja.

Aport skokom:

Tento cvik sa vykonáva pri skúškach: SchH A, SchH 1, SchH 2, SchH 3. (zvukový povel „Vpred- aport“ alebo „Hop – prines“, „Pust“ a „K nohe“).

Psovod zaujme základný postoj v takej vzdialenosti pred prekážkou, aby psovi umožnil plynulý skok. Pes musí až do zvukového povelu k vyslaniu sedieť pokojne pri nohe psovoda. Aportovacia činka musí byť odhodená do takej vzdialenosti, aby mohol pes vykonať bez ťažkostí aj spätný skok. Zvukový povel môže byť daný až vtedy, keď odhodená činka už pokojne leží na zemi. („Hop“ alebo „Vpred“). Povel „Aport“ alebo „Prines“ musí byť daný najneskôr v priebehu skoku tam. Nacvičovanie prekonania prekážky v priebehu preskúšavania nie je dovolené. (Kynologický zborník, 1999).

Pri precvičovaniach skokov treba dbať ba rôzne skoky. Nemecký ovčiak pri nich predstavuje svoju telesnú zdatnosť. A tú musí bez diskusie preukázať (Tauber, 2007).

Aport šplhom.

Tento cvik sa vykonáva pri skúškach: SchH2, SchH 3.

(zvukový povel „Vpred- Aport“ alebo „Hop- prines“, „Pust“ a „K nohe“).

Psovod zaujme základný postoj v takej vzdialenosti pred prekážkou, aby psovi umožnil plynule prekonať prekážku. Pes musí až do zvukového povelu k vyslaniu sedieť pokojne pri nohe psovoda. Aportovacia činka musí byť odhodená do takej vzdialenosti, aby pes mohol vykonať bez ťažkostí šplh i späť. Zvukový povel („Hop“ alebo „Vpred“) môže byť daný psovodom až vtedy, keď odhodená aportovacia činka už pokojne leží na zemi. Povel („Aport“ alebo „Prines“ musí byť daný najneskôr v priebehu prekonania bariér. Ďalšie analogické vykonanie ako u aportu voľného.

Vysielanie vpred:

Tento cvik sa vykonáva pri skúškach: SchH A, SchH1, SchH 2, SchH 3.

Rozhodca určí psovodovi východiskové postavenie. Na ďalší pokyn rozhodcu ide psovod so psom asi 10 až 15 krkov priamym smerom. Na zvukový povel „Vpred“ sa musí pes rýchle, najmenej však 30 krokov vzdialiť v priamom smere od psovoda. Psovod sa zastaví na mieste. Pri vydaní zvukového povelu „Vpred“ môže psovod ukázať smer zdvihnutím paže. Po dosiahnutí požadovanej vzdialenosti, dáva psovod sám alebo na povel rozhodcu psovi zvukový povel „Ľahni“. Položenie psa nesmie byť vykonané bližšie ako 18 krokov od konca cvičebného priestoru. Pokiaľ je zastavenie psa povelom psovoda na pokyn rozhodcu, musí psovod dať zvukový povel „Ľahni“ ihneď po tomto pokyne. Pes musí po povele okamžite ľahnúť. Psovod ide ku psovi až na pokyn rozhodcu, pristúpi k jeho pravej strane a po časovom odstupe 3 sekundy ho posadí k nohe zvukovým povelom (Kynologický zborník, 1999).

Odloženie:

Cieľom cviku je ponechať psa na určitom mieste, v určitej polohe po dobu určitú bez toho, aby toto miesto opustil alebo zmenil danú polohu. (Hartl a kol., 1970)

Tento cvik sa vykonáva pri skúškach : BH, SchH A, SchH 1, SchH 3.

(zvukový povel „Ľahni“, „Sadni“)

Pred zahájením cviku poslušnosti jedného psa odloží druhý psovod svojho psa zo základného postoja na miesto, ktoré určí rozhodca bez toho, aby u neho nechal vodidlo alebo akýkoľvek iný predmet. Potom sa od psa vzdiali na 30 krokov. Pri skúške BH, SchH A, 1, 2 zostane stáť chrbtom ku psovi, pri skúške SchH 3 je v úkryte. Psovod pritom nesmie opustiť cvičný priestor. V priebehu odloženia musí stáť pokojne a pes musí zostať ležať. Na pokyn rozhodcu ide psovod ku psovi, pristúpi k nemu po jeho pravej strane a po časovom odstupe 3 sekundy ho zvukovým povelom „Sadni“ posadí k nohe, do základnej polohy. Ak si pes sadne alebo leží nepokojne, prípadne ak vstane alebo sa vzdiali od miesta odloženia, dostáva dlhšie hodnotenie. Keď však opustí miesto odloženia o viac ako 3 m pred cvikom aport voľný nasledujúceho psa, je cvik anulovaný. Keď ide pes po

ukončení cviku psovodovi naproti, je cvik hodnotený „neuspokojivo“. Podľa možnosti majú byť sučky odkladané oddelene. Pri predčasnom opustení miesta odloženia psa pri skúške BH nemožno zadať dielčie hodnotenie.

2.7.3 Obrana

ODIEL C

Všeobecne

Hodnotenie obrany u pracovných plemien psov má veľký význam aj z chovateľského hľadiska. Práve v obrane môžeme najlepšie rozpoznať prirodzené a potrebné vlohy k výcviku od naučeného (Kynologický zborník, 1999).

Do popredia v tejto disciplíne sa dostanú len sebaistí a odolní psi, ktorí majú žiaduce pudové vlohy (Vačok, 2005).

Najdôležitejšie kritériá pre posudzovanie obrany sú:

- odolnosť
- sebavedomie
- pevnosť nervov
- vrodené pudové vlohy bojovnosti
- prirodzené útočné chovanie
- ovládateľnosť.

Úseky obrany:

Obrana je rozdelená na tri úseky, v nich sú požadované rozdielne povahové a pudové vlahy.

Úseky obrany rozdeľujeme na :

- I. cviky vyhľadávania a nájdenia, vrátane stráženia a dostráženia
- II. bojové chovanie
- III. ovládateľnosť (poslušnosť, najlepšie vyhovujúci je dobrý vzťah medzi psovodom a psom)

I. a) Vyhľadávanie:

Kritériá pre posudzovanie vyhľadávania sú:

- a) žiadostivosť
  - b) pozornosť
  - c) orientácia na jednotlivé úkryty
  - d) ovládateľnosť
  - e) tesné a pozorné obiehanie úkrytov
- II. b) Vystavenie a vyštekávanie (vrátane stráženia a dostráženia pri a po aktívnych zákrokoch – záhryzoch :

Pri cvikoch vyhľadávania majú veľký význam, mimo prirodzeného aktívneho (útočného) chovania a pudových vlôh, taktiež sebavedomie a pevnosť nervov.

Kritériá pre posudzovanie vystavovania sú:

- a) pozornosť
- b) tesnosť
- c) aktivita

- d) vytrvalosť až do odvolania
- e) bezpečnosť

Kritériá pre posudzovanie vyštekania sú:

- a) vytrvalé
- b) energické

I. Bojové chovanie

Bojové chovanie sa skladá z troch úsekov. V týchto úsekoch sa prejaví rozhodnosť, sebavedomie a odolnosť psa.

Úseky bojového chovania sú:

- a) pohotovosť k boju a obrane (obranná pohotovosť)
  - b) fáza odolnosti (schopnosť odolávať útoku, vrátane chovania pred púšťaním)
  - c) úsek stráženia
- ad) a) Pohotovosť k boju a obrane : (útek, obrana. Prepad, útok)

kritériá pre posudzovanie:

- a) cieľavedomosť
- b) sebavedomie
- c) energický, pokojný, plný záhryz

ad) b) Úsek odolnosti a tvrdosti

Vo všetkých úsekoch psychického a fyzického zaťaženia musí pes pracovať energicky a sebavedome, ohrozovanie pomocníkom a údery mäkkým obuškom nesmie mať žiadny vplyv a prácu psa.

Kritériá pre posudzovanie:

- a) energické chovanie
- b) sebavedomie
- c) nevšímavosť k vonkajším vplyvom (vrátane chovania po záhryze)

(Kynologický zborník, 1999)

Nemecký ovčiak je pracovné plemeno a pri posúdení jeho povahy je neodmysliteľne potrebný aj psychický tlak. Softstock (mäkká palica) psovi pri normálnom používaní nemôže ublížiť (Lengvarský, 2007).

ad) c) Úsek stráženia

Pes musí pomocníka strážiť dychtivo – aktívne, pozorne, tesne a sebavedomo

Kritériá pre posudzovanie stráženia sú:

- a) tesnosť
- b) pozornosť
- I. Ovládateľnosť

V priebehu celej ochrany patrí k ovládateľnosti pohotovosti k splneniu povelu psovoda a poslušnosť psa. Tá sa prejaví hlavne pri cvikoch vyhľadávania, doprovodov, odloženia, púšťania a v úsekoch stráženia.

Kritériá pre posudzovanie ovládateľnosti sú:

- a) Ovládateľnosť pri hláseniach a v priebehu vyhľadávania pomocníka
- b) Rýchlosť púšťania
- c) Tesné postupovanie psa pri nohe psovoda pri doprovodoch, v spojitosti s pozorným sledovaním pomocníka
- d) Rýchlosť psa pri odvolaní

3. Záhryz:

Podstatný význam pri hodnotení obrany má vykonanie záhryzu. Hodnotenie záhryzu má rozhodca možnosť spoznať a posúdiť kvalitu predvedených psov. Vo svojej podstate musí byť záhryz vo všetkých cvikoch, kde je požadovaný, vykonaný plný, energický, pokojný a vytrvalý (pevný). Hodnotenie kvality psa na základe jeho spôsobu záhryzu prebieha počas celej obrany. Pritom je, mimo iného, nutné brať v úvahu aj spôsob a kvalitu práce pomocníka. Pri posudzovaní je nutné dbať, aby pri úteku nebol kladený dôraz len na vykonanie záhryzu, ale prednostne na účinné zmarenie úteku pomocníka.

Vykonanie všeobecne:

1. Hlásenie

Pred zahájením obrany sa psovod vždy hlási rozhodcovi. Ak sa psovod nemôže so psom pri nohe v základnom postoji riadne hlásiť, napr. preto, že pes vyrazí predčasne k úkrytu pomocníka, sú psovodovi povolené tri zvukové povely vo vhodnom intervale, aby psa privolal. Ak nepríde pes k psovodovi ani po troch poveloch, je posudzovanie obrany ukončené.

2. Vyhľadanie pomocníka:

Zvukový povel „Revír“ a „Ku mne“

Z východiskového postavenia je pes vysielaný po zaujatí základného postoja. Vysielanie psa je možné predvádzať zvukovými pokynovými povelmi. Pes sa pri prieskume pohybuje pred psovodom. Psovod postupuje normálnym krkom na myslenej stredovej osi. Na jeho vyslanie musí pes cieľavedome, aktívne (dychtivo), priamo a pozorne pribehnúť k úkrytu, nahliadnuť do neho alebo ho tesne obehnúť. Je neprípustné, aby psovod vyslal psa k úkrytu pomocníka.

3. Vyslanie a vyštekánie:

Akonáhle pes nájde pomocníka, má ho vyštekať bez toho, aby ho pohrýzol. Psovod zostáva stáť na myslenej stredovej osi. Pes má bez ovplyvňovania psovodom, až do odvolania, pozorne (dychtivo) a sebavedome dohliadnuť a bez prerušovania energicky

vyštekávať. Zvukové povely psovoda k vystaveniu a vyštekávaniu nie sú povolené. Je nutné klásť dôraz na sebavedomé a aktívne chovania psa.

4. Zadný a bočný doprovod:

Pri doprovodoch musí ísť tesne pri nohe, pozorne sledovať pomocníka a pri zastavení rýchle sadnúť do základného postoja. Pri sprevádzaní zozadu je maximálna vzdialenosť medzi psom a pomocníkom 5 krokov. Smer a priebeh sprevádzania určuje rozhodca. Chybné bočné sprevádzanie alebo odzbrojenie sú hodnotené bodovou stratou z predchádzajúceho cviku.

5. Príchod ku psovi po pustení:

Na pokyn rozhodcu ide psovod normálnym krkom, priamou cestou ku psovi. Zvukovým povelom „Sadni“, psa uvedie do základného postoja. Pokiaľ pes už sedí, môže byť jeho poloha zvukovým povelom „Sadni“ potvrdená. Psy, ktoré po pustení ľahnú môžu v polohe zostať. Práve tak poloha v ľahu môže byť potvrdená povelom „Ľahni“. Pred zadným doprovodom je možné psa zvukovým povelom „Sadni“ uviesť do základného postoja.

6. Púšťanie

Po ukončení cviku so záhryzom má pes samostatne pustiť. Psovod v príslušnom časovom odstupe môže dať psovi jeden zvukový povel „Pust““. Pokiaľ pes nepustí po jednom povolenom zvukovom povelu „Pust“, dostáva psovod od rozhodcu pokyn k vydaniu druhého zvukového povelu pre pustenie. Pri zvukovom povelu „Pust“ stojí psovod pokojne, bez toho aby na psa akokoľvek pôsobil.

Pre hodnotenie púšťania psa platí:

- Figurant zostáva na pokyn rozhodcu pokojne stáť,
- Pes musí pokojne pustiť,
- Jeden zvukový povel „Pust“ je povolený bez zrážky bodov,
- Pes musí pomocníka po pustení strážiť (Kynologický zborník, 1999).

Ciele obrany

Hlavnými cieľmi obrany sú:

- Zvýšenie a upevnenie zdravého sebavedomia psa
- Necvičenie stráženia revíru (kontrola stráženej oblasti)
- Nacvičenie samostatného rýchleho a účinného odvrátenia útoku
- Tréning disciplíny a poslušnosti
- Odstránenie nekontrolovanej agresivity
- Vypestovanie takých návykov psa v zneškodňovaní útoku, ktoré priamo neohrožia útočníka na živote
- (Kynologický zborník, 1999).

V žiadnom prípade nie je cieľom obrany vzbudiť v psovi agresivitu. Profesionálni kynológovia – výcvikári vedú výcvik obrany formou hry a prvky tvrdosti sa pridávajú len postupne a iba v nevyhnutnej miere. Je nežiaduce pri obrane používať bitku ako nástroj výcviku. Vychovávať psov bitkou k nekontrolovanej agresivite je týranie zvierat a v prípade neskorších následkov na zdraví alebo živote človeka i trestný čin ([http://sk.wikipedia.org/wiki/Obrana_\(kynol%C3%B3gia\)](http://sk.wikipedia.org/wiki/Obrana_(kynol%C3%B3gia))).

Hodnotenie obrany by nemalo byť len jazyčkom na váhach pri celkovom poradí, ale malo by to výrazne odlišovať psov so sebaistým chovaním psov, ktorý nemajú dostatočnú odolnosť, nie sú dostatočne pracovne pohotoví a chýba im potrebná miera pudového chovania. Vysoké body za obranu budú dostávať jedinci, ktorý nie sú len kvalitne vycvičení, ale sú aj nositeľmi požadovaných pudových vlôh, čo by malo pozitívne ovplyvniť náš chov (Vačok, 2005).

2.8 Obedience

Obedience je šport, ktorý sa na Slovensku oficiálne zaradil do športovej kynológie v roku 2008, kedy Predsedníctvo Zväzu športovej kynológie SR chválilo skúšobný poriadok. Dvojročná história potvrdzuje, že táto pohybová aktivita, ktorá je vhodná pre všetky plemená, našla svojich priaznivcov aj na Slovensku. Hlavnou podstatou obedience je harmonické, rýchle a presné prevedenie cvikov v jednom celku. Základným predpokladom dobre predvedenej obedience je zohratá cvičiaca dvojica, ktorú tvorí psovod a pes. Dôraz v hodnotení sa kladie na precíznosť cvičenia, ochotu psa radostne plniť príkazy a jeho schopnosť pracovať vo vzdialenosti od psovoda. Zo spoločného cvičenia by mala vyžarovať energia a celkovo by dvojica mala predviesť dobrý vzájomný vzťah. Po prvý raz sa obedience predstavila ako doplnkový program svetovej výstavy psov Cruft's v Anglicku. Odtiaľ sa v modifikovanej podobe veľmi rýchlo rozšírila najprv do Škandinávie a potom do ďalších krajín Európy. Medzinárodná kynologická federácia (FCI) združujúca národné kynologické organizácie krajín z celého sveta prevzala pravidlá pretekov obedience pre najvyššiu triedu OB 3 zo Švédska v roku 1990. Týmto krkom bola obedience oficiálne uznaná za šport, ktorý je organizovaný na najvyššej úrovni – Majstrovstvá sveta, avšak zatiaľ iba pre najvyššiu triedu OB 3 (Tkáčová, 2010)

Obedience je súbor 10 cvikov, ktoré sú zamerané najmä na poslušnosť, avšak zahŕňajú čiastočne aj prvky pachových prác (identifikácia predmetu). Okrem precíznosti v cvičení sa vyžaduje, aby pes pracoval s radosťou, nadšením a aby dvojica predviedla vzťah plný dôvery a vzájomnej súhry. Počas celého cvičenia by mal pes sledovať psovoda tak, aby správne reagoval na vydané povely. Obedience je vhodná pre všetky typy psov bez ohľadu na ich telesnú stavbu a fyzické dispozície. Je určená najmä pre psov, ktorý nevykonávajú klasický športový výcvik, či už vďaka pánovi, ktorému sa nechce chodiť za terénmi na stopy, alebo kvôli psovi samému, pretože nemá dispozície k športovej obrane. Devízou psa pri cvičení obedience je jeho zvýšený temperament, pevná nervová sústava a radosť z cvičenia (Tkáčová, 2008).

Obedience je jeden z rýchlo sa rozširujúcich psích športov, ktorý si našiel cestu z Anglicka do ďalších krajín sveta. Veľmi rýchlo si obedience získala nadšencov najmä v štátoch severnej Európy, nakoľko donedávna nebolo možné v týchto krajinách skladať

skúšky z obrany. Vďaka tradícii sa reprezentanti Škandinávie a Dánska aj teraz umiestňujú na popredných priečkach svetových súťaží. Obedience, ako druh kynologického športu, je evidovaný pod hlavičkou Medzinárodnej kynologickej federácie (FCI). V tréningu sa pes učí vykonávať cviky kontrolovaným spôsobom, ochotne a aj v určitej vzdialenosti od psovoda

(http://www.dogobedience.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=27).

Pri metódach výcviku obedience treba prihliadať na odlišnosti, plemeno, povahu, temperament, stupeň výcviku, vek psa a ďalšie skutočnosti, ktoré ovplyvňujú samotný výcvik (Tkáčová, 2010).

Skúšobný poriadok definuje hlavné zásady cvikov, avšak nemôže plne vystihnúť nové trendy vo vývoji športovej kynológie. Tie stanovujú svojim hodnotením akreditovaní rozhodcovia na vrcholových podujatiach (Tkáčová, 2010).

3. Cieľ práce

Diplomová práca je zameraná na popis vzniku a vývoja plemena Nemecký ovčiak

Rozoberá skúšobný poriadok podľa WUSV – SchH

V práci sú definované jednotlivé oddiely skúšobného poriadku, stopa, skúška poslušnosti a obrana

V diplomovej práci sú popísané výsledky bonitácií potomkov vybraných sučiek plemena Nemecký ovčiak.

Popisuje pojem športová kynológia a jej využitie.

4 Metodika práce

Z hľadiska cieľa našej práce sme sa zamerali na popis vzniku a vývoja plemena Nemecký ovčiak a rozbor skúšobného poriadku podľa WUSV – SchH, popis výsledkov bonitácií potomkov vybraných sučiek analýzou nasledovných skutočností:

- domestikácia psov
- história plemena Nemecký ovčiak
- história vzniku kynológie na Slovensku
- skúšobný poriadok podľa WUSV- SchH
- charakteristika športovej kynológia
- výsledky bonitácií potomkov vybraných sučiek

5 Výsledky práce a diskusia

V období socializmu boli kynológovia dotovaní štátom, pretože bolo potrebné zabezpečiť dostatočné množstvo chovateľov nemeckých ovčiakov. Na plemenitbu nebolo možné využívať psy iba z chovu policajného zboru, pretože by príliš často dochádzalo k príbuzenskej plemenitbe. Chov nemeckých ovčiakov bol v tom čase zameraný na silné, mohutné psy, ktorým však chýbala rýchlosť. V období po roku 1989, keď sa pre náš štát otvorili hranice do zahraničia sa pán Vačok zúčastnil skúšok vo výkone nemeckých ovčiakov v Senici. Na týchto skúškach sa zúčastnili aj dva psy z nemeckého chovu, ktoré ho veľmi zaujali, pretože pri predvážaní zadržania páchatel'a preukázali tieto dva psy nezvyčajnú rýchlosť, ktorá je v športovej kynológii veľmi atraktívna. Cieľom pána Vačka sa preto stalo zvýšenie dynamiky pohybu v slovenskom chove, produkcia zdravých šteniat, u ktorých budú zachované typické povahové vlastnosti a taktiež zachovanie plemenného štandardu. Preto keď sa mu v roku 1995 naskytla možnosť získať šteňa z chovu, z ktorého pochádzali aj spomínané dva psy zo Senice, neváhal a vycestoval do Nemecka. Pán Vačok si z Nemecka a hlavne z chovnej stanice Mainieiche nepriniesol iba nádejnú sučku Loggi ale taktiež množstvo rád od skúseného chovateľ'a pána Huga Máhra.

Tab.2 :

[Rodokmeň Loggi von der Mainieiche bonitačný kód: 5CKV5/55P 2tr.]

♂V Yoschy von der Döllenwiese	♂V Troll von der bösen Nachbarschaft	♂V Fero vom Zeuterner Himmelreich
	♀SG Mona von der Döllenwiese	♀V Askia vom Froschgraben
		♂V Andy von der Bildsäule
♀SG Dasti von der Mainieiche	♂Ron von der Mainieiche	♀Elke von der Hardter Höhe
		♂V Xento von der Mainieiche
	♀Mika von Karthago	♀Jana von der Mainieiche
		♂V Harro aus der Lechrainstadt
		♀V Randa von Karthago

Zdroj:(http://www.pedigreedatabase.com/german_shepherd_dog/dog.html?id=123875)

Loggi von der Maineiche splnila očakávania, ktoré do nej majiteľ vkladal a prejavila sa ako veľmi dobrá matka, ktorá dokázala reprodukovať zdravé jedince a starať sa o ne. Pojem dobrá matka znamená sučka, ktorá sa po pôrode stará o šteňatá, má dostatok mlieka a šteňatá chráni, nie im ubližuje. Byť dobrou matkou je tiež vlastnosť, ktorá sa dedí a je potrebné to v chove sledovať. Dcéry Loggi sa taktiež osvedčili ako výborné matky a to je veľmi dôležité.

Pán Vačok Loggi importoval v prvom rade pre jej rodokmeň s tým, že predpokladal, že jej potomkovia budú mať vlohy na obranu a to sa aj podarilo. Túto vlastnosť mala sučka a prenášala ju aj na potomkov. Množstvo jej potomkov dosiahlo vrcholové športové úspechy. Jej potomkovia sa presadzovali nielen v športe ale dcéry v chove a v tom je najväčší prínos a výnimočnosť. V roku 2007 na MS WUSV už bol jej vnuk v reprezentačnom tíme Slovenska. V roku 2009 mala šesť vnukov na MS WUSV, ktoré sa konali v USA v meste Florence, štát Kentucky. Štyria z päťice psov Slovenska boli jej vnukovia a jeden bol v tíme Čiech a jeden v Tíme Maďarska. To jasne dokazuje, že sa presadili dcéry a pokračuje to ďalej. Vlani, t.j. v roku 2010 na MS FCI – Finsko v Hämeenlinna bol jej pravnuk pätnásty a náš najlepší pes na MS.

5.1 Zoznam chovných potomkov Loggi von der Maineiche

PSY

1. Cero Va-Pe, 38562 SÚCHNO
2. Cir Va-Pe, 38563 SÚCHNO
3. Cisko Va-Pe, 38564 SÚCHNO
4. Dunčo Va-Pe, 39975 SÚCHNO

SUKY

1. Arne Va-Pe SK, 35262 SÚCHNO
2. Beky Va-Pe, 36574 SÚCHNO
3. Cita Va-Pe, 38567 SÚCHNO
4. Daja Va-Pe, 39976 SÚCHNO
5. Darka Va-Pe, 39977 SÚCHNO
6. Dona Va-Pe, 39979 SÚCHNO
7. Duňa Va-Pe, 39980 SÚCHNO
8. Genta Va-Pe, 46753 SÚCHNO
9. Winie di Dranel, 50561 SÚCHNO

Pán Sudimák sa rozhodol nakryť sučku so svojho chovu Arne Eqidius so zahraničným psom z dôvodu oživenia slovenského chovu. Psa si vyberal podľa dosiahnutých športových výsledkov, ale dôležitá bola taktiež farba psa, pretože sučka bola príliš bledo sfarbená. Z tohto krytia vznikla jeho najúspešnejšia chovná sučka Niké Eqidius, ktorá sa v prvom rade prejavila ako veľmi dobrá matka, ktorá prenášala svoj športový potenciál na svojich potomkov.

Tab.3

[Rodokmeň Niké Eqidius rebonitačný kód : 5JV5/55P 1tr]

♂V Aly vom Vordersteinwald	♂V Troll von der bösen Nachbarschaf	♂V <u>Fero vom Zeuterner Himmelreich</u>
	♀SG <u>Afra vom Haus Feller</u>	♀V <u>Askia vom Froschgraben</u>
♀G <u>Arne Eqidius</u>	♂ <u>Bob z Kostolianskej cesty</u>	♂V <u>Kid von der Maineiche</u>
		♀ <u>Flocke vom Entschenkopf</u>
	SG <u>Ida Eqidius</u>	♂ <u>Cezar z Janosikovej Ulice</u>
		♀SG <u>Ceri Nemo</u>
		♂ <u>Car pod Molnoškou</u>
		♀ <u>Gora z Ma-Pa-Ba</u>

Zdroj: (http://www.pedigreedatabase.com/german_shepherd_dog/dog.html?id=422273)

5.2 Zoznam chovných potomkov Niké Eqidius

PSY:

- Ailos Eqidius, 45837 SÚCHNO
- Charles Eqidius, 48500 SÚCHNO
- Charlie Eqidius, 48501 SÚCHNO
- Cheiko Eqidius, 48503 SÚCHNO
- Chriss Eqidius, 48506 SÚCHNO
- Drago Eqidius, 47114 SÚCHNO
- Hanibal Eqidius, 39246 SÚCHNO
- Norman Eqidius, 41450 SÚCHNO
- Said Eqidius, 42865 SÚCHNO
- Saturn Eqidius, 42868 SÚCHNO
- Quintus Eqidius, 51005 SÚCHNO
- Xantor Eqidius, 60176 PKR-I

SUKY:

- Cherry Eqidius, 48504 SÚCHNO
- Dakota Eqidius, 47115 SÚCHNO
- Dalila Eqidius, 47116 SÚCHNO
- Harmi Eqidius, 39251 SÚCHNO
- Loggi von der Maineiche
- Nancy Eqidius, 41452 SÚCHNO

Loggi von der Maineiche

Celkový počet potomkov v databáze 13

Z toho psův 4

Z toho sůk 9

Bonitovaných v SR 11

Rebonitovaných v SR 7

Obr.3

[Loggi von der Maineiche]

(Zdroj: vlastní zdroje, Martina Židuljaková)

5.3 Výsledky bonitácií potomkov Loggi von der Maineiche

Tab. 4
[Celkový vzhľad]

celkom netypický vzhľad bastarda	0
príliš ľahký, chrtovitý	0
malý, pod hranicou určenou štandardom	0
ľahší, pri výške požadovanej štandardom	0
požadovaná sila, mohutnosť, ušľachtilosť, výška pes 60 - 62 cm, suka 58 - 60 cm	10
požadovaná sila, mohutnosť, ušľachtilosť, výška pes 60 - 62 cm, suka 58 - 60 cm	0
výška v medziach štandardu, ale hrubší a menej ušľachtilý	1
prerastený, ale súmerne tvarovaný, zodpovedajúci mohutnosti a ušľachtilosti	0
príliš ťažký a málo ušľachtilý	0
hrubý, lymfatický	0

Tab.5
[Znaky plemennej príslušnosti]

jemná hlava	0
strmé uhlenie zadných končatín	0
zrazené kríže	6
rovné, krátke kríže	0
strmé uhlenie panvových končatín	0
krátka stehnová kosť	0
neúplný chrup	1
Chyba zhryzu	0
správny výraz NO, výborne zauhlený	2
dlhý chrbát	2
príliš dlhý	0
Kvadratický	0
plytký hrudník	0
ťažšia hlava	0
chybný chvost	0
príliš poddajné väzy	0

Tab. 6
Ucho, pigment, farba

svetlé oko	0
strata pigmentu	0
vlkošedé, svetlé znaky	1
vlkošedé, tmavé znaky	8
chybné uši	0
sýty pigment	0
čierny, svetlé znaky	0
čierny, tmavé znaky	2
Celočierny	0
dlhá srst'	0

Tab. 7
[Povahové vlastnosti]

netypické vlastnosti, pre NO (nežiaduce pre ďalší chov	0
nervózný, silná pasívna reakcia na streľbu	0
Neistý	0
dráždivý, útočiaci, ale so silnou bojazlivou reakciou	0
Cholerik	0
Sangvinik	10
menej sebaistý, s reakciou na vonkajšie podnety	1
ťažšie vydrážditel'ný ,ale s bojazlivou reakciou	0
ľahostajný, ťažko vydrážditel'ný	0
Nevydrážditel'ný	0

Tab. 8
[Prepad z úkrytu]

bojazlivý, pasívny	0
pasívna reakcia na palicu, aktívne blokuje figuranta	0
dobry záhryz, stredná razancia	1
stredne silný záhryz, stredná razancia	2
veľmi dobrý, tvrdý záhryz, veľmi razantný prejav	8

Tab. 9
[Zadržanie s protiútokom]

bojazlivý, pasívny	0
pasívna reakcia na palicu, aktívne blokuje figuranta	0
stredne silný záhryz, slabšia razancia	0
dobry záhryz, stredná razancia	0
veľmi dobrý, tvrdý záhryz, veľmi razantný prejav	11

Tab. 10
[Ovládateľnosť]

Púšť'a	9
Nepúšť'a	2

5.4 Výsledky rebonitácií potomkov Loggi von der Maineiche

Tab. 11
[Celkový vzhľad]

celkom netypický vzhľad bastarda	0
príliš ľahký, chrtovitý	0
malý, pod hranicou určenou štandardom	0
ľahší, pri výške požadovanej štandardom	0
požadovaná sila, mohutnosť, ušľachtilosť, výška pes 60 - 62 cm, suka 58 - 60 cm	6
požadovaná sila, mohutnosť, ušľachtilosť, výška pes 60 - 62 cm, suka 58 - 60 cm	0
výška v medziach štandardu, ale hrubší a menej ušľachtilý	1
prerastený, ale súmerne tvarovaný, zodpovedajúci mohutnosti a ušľachtilosti	0
príliš ťažký a málo ušľachtilý	0
hrubý, lymfatický	0

Tab. 12
[Znaky plemennej príslušnosti]

jemná hlava	0
strmé uhlenie zadných končatín	0
zrazené kríže	4
rovné, krátke kríže	0
strmé uhlenie panvových končatín	0
krátka stehnová kosť	0
neúplný chrup	1
chyba zhryzu	0
správny výraz NO, výborne zauhlený	1
dlhý chrbát	1
príliš dlhý	0
Kvadratický	0
plytký hrudník	0
ťažšia hlava	0
chybný chvost	0
príliš poddajné väzy	0

Tab. 13
[Ucho, pigment, farba]

svetlé oko	0
strata pigmentu	0
vlkošedé, svetlé znaky	2
vlkošedé, tmavé znaky	4
chybné uši	0
sýty pigment	0
čierny, svetlé znaky	0
čierny, tmavé znaky	1
Celočierny	0
dlhá srst'	0

Tab.14
[Povahové vlastnosti]

netypické vlastnosti, pre NO (nežiaduce pre ďalší chov)	0
nervózný, silná pasívna reakcia na streľbu	0
Neistý	0
dráždivý, útočiaci, ale so silnou bojazlivou reakciou	0
Cholerik	0
Sangvinik	6
menej sebaistý, s reakciou na vonkajšie podnety	1
ťažšie vydrážditel'ný ,ale s bojazlivou reakciou	0
ľahostajný, ľazko vydrážditel'ný	0
Nevydrážditel'ný	0

Tab. 15
[Prepad z úkrytu]

bojazlivý, pasívny	0
pasívna reakcia na palicu, aktívne blokuje figuranta	0
dobrý záhryz, stredná razancia	0
stredne silný záhryz, stredná razancia	2
veľmi dobrý, tvrdý záhryz, veľmi razantný prejav	5

Tab. 16
[Zadržanie s protiútokom]

bojazlivý, pasívny	0
pasívna reakcia na palicu, aktívne blokuje figuranta	0
stredne silný záhryz, slabšia razancia	0
dobrý záhryz, stredná razancia	2
veľmi dobrý, tvrdý záhryz, veľmi razantný prejav	5

Tab. 17
[Ovládateľnosť]

Púšť'a	7
Nepúšť'a	0

NIKÉ EQIDIUS

Celkový počet potomkov v databáze 17

Z toho psov 12

Z toho súk 5

Bonitovaných v SR 13

Rebonitovaných v SR 5

Obr.4

[Niké Eqidius]

Zdroj: (http://www.eqidius.sk/en/suky_nike.php)

5.5 Výsledky bonitácií potomkov Niké Eqidius

Tab. 18

[Celkový vzhľad]

celkom netypický vzhľad bastarda	0
príliš ľahký, chrtovitý	0
malý, pod hranicou určenou štandardom	0
ľahší, pri výške požadovanej štandardom	0
požadovaná sila, mohutnosť, ušľachtilosť, výška pes 60 - 62 cm, suka 58 - 60 cm	13
požadovaná sila, mohutnosť, ušľachtilosť, výška pes 60 - 62 cm, suka 58 - 60 cm	0
výška v medziach štandardu, ale hrubší a menej ušľachtilý	0
prerastený, ale súmerne tvarovaný, zodpovedajúci mohutnosti a ušľachtlosti	0
príliš ťažký a málo ušľachtilý	0
hrubý, lymfatický	0

Tab. 19
[Znaky plemennej príslušnosti]

jemná hlava	0
strmé uhlenie zadných končatín	0
zrazené kríže	5
rovné, krátke kríže	2
strmé uhlenie panvových končatín	0
krátka stehnová kosť	0
neúplný chrup	0
chyba zhryzu	0
správny výraz NO, výborne zauhlený	4
dlhý chrbát	2
príliš dlhý	0
kvadratický	0
plytký hrudník	0
ťažšia hlava	0
chybný chvost	0
príliš poddajné väzy	0

Tab. 20
[Ucho, pigment, farba]

svetlé oko	0
strata pigmentu	0
vlkošedé, svetlé znaky	0
vlkošedé, tmavé znaky	9
chybné uši	0
sýty pigment	1
čierny, svetlé znaky	0
čierny, tmavé znaky	0
celočierny	4
dlhá srst'	0

Tab. 21
[Povahové vlastnosti]

netypické vlastnosti, pre NO (nežiaduce pre ďalší chov)	0
nervózný, silná pasívna reakcia na streľbu	0
Neistý	0
dráždivý, útočiaci, ale so silnou bojazlivou reakciou	0
Cholerik	0
Sangvinik	13
menej sebaistý, s reakciou na vonkajšie podnety	0
ťažšie vydrážditel'ný ,ale s bojazlivou reakciou	0
ľahostajný, ľažko vydrážditel'ný	0
Nevydrážditel'ný	0

Tab. 22
[Prepad z úkrytu]

bojazlivý, pasívny	0
pasívna reakcia na palicu, aktívne blokuje figuranta	0
dobry záhryz, stredná razancia	0
stredne silný záhryz, stredná razancia	4
veľmi dobrý, tvrdý záhryz, veľmi razantný prejav	9

Tab. 23
[Zadržanie s protiútokom]

bojazlivý, pasívny	0
pasívna reakcia na palicu, aktívne blokuje figuranta	0
stredne silný záhryz, slabšia razancia	0
dobry záhryz, stredná razancia	2
veľmi dobrý, tvrdý záhryz, veľmi razantný prejav	11

Tab. 24
[Ovládateľnosť]

Púšť'a	9
Nepúšť'a	4

5.6 Výsledky rebonitácií potomkov Niké Eqidius

Tab. 25
[Celkový vzhľad]

celkom netypický vzhľad bastarda	0
príliš ľahký, chrtovitý	0
malý, pod hranicou určenou štandardom	0
ľahší, pri výške požadovanej štandardom	0
požadovaná sila, mohutnosť, ušľachtilosť, výška pes 60 - 62 cm, suka 58 - 60 cm	5
požadovaná sila, mohutnosť, ušľachtilosť, výška pes 60 - 62 cm, suka 58 - 60 cm	0
výška v medziach štandardu, ale hrubší a menej ušľachtilý	0
prerastený, ale súmerne tvarovaný, zodpovedajúci mohutnosti a ušľachtlosti	0
príliš ťažký a málo ušľachtilý	0
hrubý, lymfatický	0

Tab. 26
[Znaky plemennej príslušnosti]

jemná hlava	0
strmé uhlenie zadných končatín	0
zrazené kríže	1
rovné, krátke kríže	1
strmé uhlenie panvových končatín	0
krátka stehnová kosť	0
neúplný chrup	0
chyba zhryzu	0
správny výraz NO, výborne zauhlený	2
dlhý chrbát	1
príliš dlhý	0
Kvadratický	0
plytký hrudník	0
ťažšia hlava	0
chybný chvost	0
príliš poddajné väzy	0

Tab. 27
[Ucho, pigment, farba]

svetlé oko	0
strata pigmentu	0
vlkošedé, svetlé znaky	0
vlkošedé, tmavé znaky	4
chybné uši	0
sýty pigment	1
čierny, svetlé znaky	0
čierny, tmavé znaky	0
Celočierny	0
dlhá srst'	0

Tab.28
[Povahové vlastnosti]

netypické vlastnosti, pre NO (nežiaduce pre ďalší chov)	0
nervózne, silná pasívna reakcia na streľbu	0
Neistý	0
dráždivý, útočiaci, ale so silnou bojazlivou reakciou	0
Cholerik	0
Sangvinik	5
menej sebaistý, s reakciou na vonkajšie podnety	0
ťažšie vydrážditel'ný ,ale s bojazlivou reakciou	0
ľahostajný, ľažko vydrážditel'ný	0
Nevydrážditel'ný	0

Tab. 29
[Prepad z úkrytu]

bojazlivý, pasívny	0
pasívna reakcia na palicu, aktívne blokuje figuranta	0
dobry záhryz, stredná razancia	0
stredne silný záhryz, stredná razancia	3
veľmi dobrý, tvrdý záhryz, veľmi razantný prejav	2

Tab. 30
[Zadržanie s protiútokom]

bojazlivý, pasívny	0
pasívna reakcia na palicu, aktívne blokuje figuranta	0
stredne silný zákus, slabšia razancia	0
dobry zákus, stredná razancia	0
veľmi dobrý, tvrdý zákus, veľmi razantný prejav	5

Tab. 31
[Ovládateľnosť]

Púšťa	3
Nepúšťa	2

5.7 Podmienky účasti na bonitáciách NO

1. skúška z výkonu min. SVV1, vykonávaná na Slovensku, SchH a IPO, vykonané na Slovensku, v SRN, v ČR a v Rakúsku a ZVV vykonaná v ČR.
2. Výstavné hodnotenie minimálne „dobry“ z OV SÚCHNO alebo z HŠV NO SÚCHNO
3. RTG bedrových kĺbov do druhého stupňa (vrátane) a výsledok RTG na DBK – ak bol vykonaný pred kúpou, zo SRN, Rakúska a ČR
4. Jedinca narodené po 1.1.2006 RTG lakt'ových kĺbov do druhého stupňa (vrátane)
5. Chovnosť na základe prvej bonitácie platí nasledujúce dva roky. Jedinca zaradené do chovu v r. 2008 musia absolvovať rebonitáciu v r. 2010. Rebonitáciu na doživotné predĺženie chovnosti absolvujú jedinca druhom roku ich pôsobenia v chove.

Bonitácie nemeckých ovčiakov sú usporadúvané SÚCHNO-m a organizované základnými organizáciami ZŠK SR. Bonitácia je komplexné hodnotenie exteriéru a povahy psa voči štandardu. Úspešné absolvovanie bonitácie je poslednou podmienkou pre zaradenie psa alebo sučky do chovu.

5.8 Priebeh bonitácie

Bonitačný komisár skontroluje u predvedených jedincov splnenie podmienok k účasti. Pokiaľ nie sú všetky podmienky splnené a dokladované, nesmie byť jedinec posúdený

Bonitačný komisár posudzuje osobitne psov a osobitne sučky. V jednotlivých častiach sú posúdení najprv psi.

Po kontrole dokladov o splnených podmienkach bonitačný komisár skontroluje tetovacie čísla, zuby a u psov semenníky.

Nasleduje skúška povahových vlôh, po nej skúška bojovnosti a skúška tvrdosti

Nasleduje hodnotenie exteriéru spolu s vážením, meraním výšky a pod

V závere bonitácie bonitačný komisár verejne vyhodnotí predvedených jedincov s uvedením bonitačného kódu, triedy chovnosti a či pes púšťa alebo nepúšťa.

5.8.1 Skúška povahových vlôh

Skúška povahových vlôh sa prevádza po celú dobu bonitácie. Posudzovaný jedinec má preukázať, že je pevného charakteru, prirodzený, sebavedomý, dobromyseľný a pevných nervov.

V úvode bonitácie sa prevádza reakcia na streľbu zo vzdialenosti 15-20 krokov (dva výstrely min. 6 mm – max. 9 mm). Pes musí zachovať pokoj.

Pes musí byť počas celej bonitácie ovládateľný, prístupný, musí si dať skontrolovať tetovacie číslo, zuby a psi aj semenníky.

Neovládateľní, agresívni, ako aj výrazne bojazliví psy budú z bonitácie vyradení s prepadnutím jedného termínu.

K prvému a druhému uchovneniu sú povolené po 3 pokusy (termíny). Po troch neúspešných pokusoch (bez hodnotenia) je jedinec definitívne vyradený z chovu.

5.8.2 Skúška bojovnosti

Figurant oblečený v ochrannom obleku stojí v úkryte vyzbrojený ochranným rukávom a mäkkou palicou (obuškom). Psovod s nepripútaným psom /bez vôdzky/ ide zo vzdialenosti 20 m smerom k úkrytu. Zo vzdialenosti 10 m podnikne figurant na psovoda útok. Pes má útok okamžite zneškodniť. Psovod ostáva stáť. Figurant so psom bojuje a dvakrát ho udrie obuškom. Údery musia byť smerované na stehná, boky, po stranách tela a na krajinu kohútika. Po ukončení boja dáva psovod psovi povel na pustenie. Pokiaľ pes nepustí po jednom zvukovom povelu „Pust“, dostáva psovod od rozhodcu pokyn k vydaniu druhého zvukového povelu na pustenie. Pri zvukovom povelu „Pust“ stojí psovod pokojne, bez toho, aby na psa akokoľvek pôsobil. Ak pes nepustí ani na druhý zvukový povel, na pokyn rozhodcu pristúpi psovod ku psovi na vzdialenosť cca 1-2 kroky a opakuje povel pre pustenie. Ak pes ani na tretí zvukový povel nepustí, cvik je hodnotený ako „Nepúšťa“. Na pokyn bonitačného komisára pristúpi psovod ku psovi, v prípade, že pes nepustil ani na tretí povel, zvesí ho z rukáva, pripúta ho na vôdzku a odchádza do druhého záatarasu vzdialeného 50 m.

5.8.3 Skúška tvrdosti

Na pokyn bonitačného komisára vychádza psovod s pripútaným psom na určené stanovisko, kde psa z vôdzky odopne a pridrža za obojok. Následne z prvého úkrytu vybieha figurant, krikom psa na seba upozorní a psovod na pokyn bonitačného komisára vypúšťa psa na zákrok, pričom sám zostáva stáť na mieste. Figurant sa výhražne zaháňa obuškom, pes má protiútok zneškodniť. Po krátkom boji ostáva figurant pokojne stáť. Psovod dáva psovi povel na pustenie. Pokiaľ pes nepustí po jednom povolenom zvukovom povelu, dostáva psovod od rozhodcu pokyn k vydaniu druhého zvukového povelu na pustenie. Pri zvukovom povelu stojí psovod pokojne, bez toho, aby na psa akokoľvek pôsobil. Ak pes nepustí ani na druhý zvukový povel, na pokyn rozhodcu pristúpi psovod ku psovi z východzieho miesta na polovičnú vzdialenosť, cca 35 krokov a zopakuje povel na pustenie. Ak pes ani na tretí zvukový povel nepustí, cvik je hodnotený ako „Nepúšťa“. Na pokyn bonitačného komisára pristúpi psovod ku psovi, v prípade, že pes nepustil ani na tretí povel, zvesí ho z rukáva, pripúta ho na vôdzku a odchádza na kontrolu tetovacieho čísla.

5.8.4 Záverečné ustanovenia

Po skúške tvrdosti bonitačný komisár verejne oznámi psovodovi hodnotenie. Pes nepokračuje v bonitácii ďalej, pokiaľ je hodnotenie nedostatočné, alebo psovod hodnotenie odmietne. V takom prípade sa do bonitačnej karty a do preukazu o pôvode vyznačí účasť na bonitácii s hodnotením „bez hodnotenia“. Takýto jedinec sa môže bonitácie zúčastniť ešte 2x bez časového obmedzenia.

Ak HPK SÚCHNO dodatočne zistí nesplnenie akejkoľvek podmienky, oprávňujúcej jedinca k účasti na bonitácii, je bonitácia vyhlásená ako neplatná.

Chovné využitie jedincov je možné až po vydaní bonitačnej karty HPK SÚCHNO.

(<http://www.suchno.sk/bonitacny-poriadok.html>)

Potomkovia oboch súk sa každoročne kvalifikujú na majstrovstvá sveta vo výkone WUSV, ako aj FCI. Dôkazom ich kvalít je však aj ich spoločný potomok Faro Demin dvor, ktorý je v súčasnosti najúspešnejší pes v Slovenskej reprezentácii. Faro sa v minuloročnej kynologickej sezóne prebojoval do reprezentácie na majstrovstvá sveta FCI IPO 2010 – Hämeenlinna Fínsko, kde sa umiestnil na 9. mieste a taktiež aj na majstrovstvá sveta WUSV 2010 – Sevilla Španielsko, kde sa umiestnil na 16. mieste.

Tab. 31:

[Rodokmeň Faro Demin dvor]

♂ V Drago Egidius	♂ SG Nash vom Lisdorferland	♂ Aly am Brenkelberg
		♀ Zena vom Lisdorferland
	♀ Nike Egidius	♂ V Aly vom Vordersteinwald
		♀ G Arne Egidius
♀ Cameron Katargo	♂ Hard Policia	♂ Agir Agamida
		♀ VD Chanel od Hradu Drahotuch
	♀ SG Darka Va-Pe	♂ V Nick von Heiligenbösch
		♀ G Loggi von der Maineiche

(http://www.pedigreedatabase.com/german_shepherd_dog/dog.html?id=600966)

Faro Demin dvor

Dátum narodenia: 29.10.2006

Bonitačný kód: 5V5/55.P, I.tr

Obr. 5

[Faro Demin dvor]

(<http://barnero.dogweb.cz/chovni-psi.html>)

5.9 Dosiahnuté športové výsledky

Tab. č. 32

[Výsledné hodnotenie kvalifikačného preteku na MS 2010 1. kolo Faro Demin dvor]

Kvalifikačný pretek na MS 2010 1. kolo 4. miesto				
Kategória	A	B	C	Spolu
Hodnotenie	96	90	97	283

Tab. č. 33

[Výsledné hodnotenie kvalifikačného preteku na MS 2010 2. kolo Faro Demin dvor]

Kvalifikačný pretek na MS 2010 2. kolo 4. miesto				
Kategória	A	B	C	Spolu
Hodnotenie	90	100	89	279

Tab.č. 34

[Výsledné hodnotenie kvalifikačného preteku na MS 2010 3. Kolo Faro Demin dvor]

Kvalifikačný pretek na MS 2010 3. kolo 6. miesto				
Kategória	A	B	C	Spolu
Hodnotenie	80	92	94	266

Tab.č. 35

[Výsledné hodnotenie Majstrovstiev SR 2010 pre Faro Demin dvor]

M-SR SÚCHNO SchH3. Vranov nad Topľou 2010 6. miesto				
Kategória	A	B	C	Spolu
Hodnotenie	80	92	94	266

Tab.č. 36

[Výsledné hodnotenie Majstrovstvá sveta FCI 2010 pre Faro Demin dvor]

Majstrovstvá sveta FCI, IPO 2010 Hämeenlinna Fínsko 9. miesto				
Kategória	A	B	C	Spolu
Hodnotenie	93	92	95	280

Tab. č. 37

[Výsledné hodnotenie Majstrovstvá sveta WUSV 2010 pre Faro Demin dvor]

Majstrovstvá sveta WUSV Sevilla - Španielsko 16. miesto				
Kategória	A	B	C	Spolu
Hodnotenie	93	90	94	277

Tab. č. 38

[Výsledné hodnotenie kvalifikačného preteku na MS 2010 1. kolo pre Faro Demin dvor]

Kvalifikačný pretek na MS 2011 Veľká Paka				
Kategória	A	B	C	Spolu
Hodnotenie	63	89	92	244

5.10 Športová kynológia

Športová kynológia sa zaoberá výcvikom plemien psov, ktoré majú na to fyzické predpoklady (Ryneš, 1997)

Kynológovia poukazujú na to, že spolužitie človeka so psom má svoje opodstatnenie aj v modernej dobe. Zastávam názor, že rozhodujúca by mala byť športová kynológia. Práve my na konkrétnych výkonoch vieme verejnosť presvedčiť, že sme k nášmu najlepšiemu priateľovi zmenili prístup. Pes nemá len pôvodné využitie, je predovšetkým partnerom a priateľom, ktorý nám vyplňa voľný čas a dáva nám možnosť športovať bez ohľadu na vek (Vačok, 2002).

Na Slovenku už vrcholový výcvik nie je doménou len jednotlivých klubov. Je to presne o skutočnom záujme a ochote investovať do seba a pretekárskeho psa, s cieľom veci nielen rozumieť, ale znalosti aj potvrdiť na vrcholových súťažiach. Úspech nie je len vecou športového šťastia, ale závisí od precíznej a systematickej roboty. Prácu determinuje výborný vzťah psovoda so psom a kvalita pomoci pri výcviku (Vačok, 2004).

Špičkový výkon je možné dosiahnuť len trpezlivosťou, odbornou prácou tímu (Orolín, 2004).

Cieľavedomou prácou sa podarilo v nemeckom pracovnom chove vypestovať kvalitné pracovné línie, ktorých jedinci sa umiestňujú v absolútnej špičke na vrcholových svetových podujatiach a sú uznávaní v celom svete. Chov nemeckého ovčiaka je o chovateľskom cte, selekčnom výbere a informáciách (Sudimák, 2004).

Každý z nás je iný, no ak máme presne určený cieľ, nikdy nie je dôležitá cesta, po ktorej k nemu prídeme. Výcvik psa je práve o tom. Neexistuje univerzálna výcviková metóda. Výcvik psov je šport náročný, zaujímavý a krásny, pri ktorom sa rozvíjajú fyzické i duševné vlastnosti. Keď si uvedomíme, čo chceme svojho psíka naučiť, musíme sa to najprv naučiť my. Výchova a výcvik sa začínajú od šteňaťa, ktoré treba dobre ošetrovať a kŕmiť. Pravidelné vychádzky sú podmienkou jeho dobrého telesného vývoja. Keď je psík vycvičený, musí naďalej trénovať, aby naučené veci nezabudol. Správne vychovaný pes sa za starostlivosť odvdáči svojou vernosťou a je dobrým spoločníkom (Hamerlíková, 2007).

6 Záver

Nemecký ovčiak už vyše sto rokov dokazuje kvality nielen pri službe v policajnom zbore, armáde, či pri záchranárskych prácach, ale jeho všestrannosť si môžeme overiť aj na vlastné oči, ak sa zúčastníme niektorého z početných podujatí, zameraných na skúšky vo výkone nemeckého ovčiaka. Hoci toto plemeno počas svojej pomerne krátkej existencie muselo prekonať mnoho úskalí, ako napríklad prudký úpadok počas oboch svetových vojen pre globálnu protinemeckú atmosféru, dokázalo sa vždy vyšplhať na najvyššiu priečku v celosvetovom rebríčku obľúbenosti. Nemecké ovčiaky nikdy nepotrebovali byť prehnane propagované, vždy si totiž svoju slávu budovali samy a to hlavne svojím vytrvalým pracovným nasadením, vyrovnanou povahou a vysokým stupňom učenlivosti. Je potrebné, aby sa chovatelia nemeckých ovčiakov s pracovným zameraním nestali iba bezhlavými množiteľmi. Stephanitz mal na mysli predovšetkým vzorovo použiteľné plemeno. Nemecký zväz chovateľov ovčiakov povzbudzoval svojich členov, aby rozvíjali všetky tie po pestré vlastnosti ktorými plemeno nemeckého ovčiaka oplýva, aby bol tento pes pripravený na široký okruh úloh. Skúšky vo výkone nemeckého ovčiaka sú zostavené tak, aby dokonale preverili všetky žiaduce vlastnosti, či už povahové, alebo fyzické. Iba psychicky stabilné a fyzicky zdravé jedince sa môžu systematickou prácou a odborne vedenou rukou dopracovať na popredné miesta na týchto súťažiach. Preskúšanie pracovných plemien je potrebné, pretože podľa súťažného hodnotenia je možné určiť kvalitu jedinca. Pri chove nemeckého ovčiaka je špeciálne dôležité preverovanie športových vlôh, pretože nemecký ovčiak je pracovným plemenom. Každoročne sú organizované majstrovstvá vo výkone nemeckého ovčiaka podľa WUSV, na ktoré sa prepracujú iba tí najlepší z každej krajiny. Skúšobné poriadky ako aj športová kynológia pomáhajú chovateľom nemeckého ovčiaka naplňať prania zakladateľa plemena Maxa v. Stephanitze, ktorý povedal: „Starajte sa o to, aby môj nemecký ovčiak zostal pracovným plemenom, za čo som celý život bojoval!“

7 Zoznam použitej literatúry

1. BAILEY, G. 2002. *Pes a jeho reč*. Praha : Ottovo nakladatelství –Cesty, 2002. 96 s. ISBN 80-7181-837-2
2. BIHARI, O. 2010. Vážený priaznivci športovej kynológie. In *Noviny kynológov*, 2010, č. 9-10, s. 1
3. DOSTÁL, J., HARTL, K., HŘEBÍKOVÁ, M., NĚMEC, J., TICHÁ, V. 1997. *Kynologická příručka pro rozhodčí, chovatele a vystavovatele*. České Budejovice : nakladatelství Dona, 1997, 169 s. ISBN 80-85463-65-2
4. ĎURIŠIN, V., GALLOVÁ, E. 2009. *Policijná kynológia na Slovensku*. Bratislava : Kynologický klub Polícia – Slovakia, 2009. 243 s. ISBN 978-80- 970144-1-4
5. FOOGLE, B. 1993. *Ja pes Veľká kniha starostlivosti o psa*. Bratislava : Agentúra Cesty, nakladateľstvo a vydavateľstvo, 1993, 3. vydanie, 191 s. ISBN 80-7181-181-5
6. FOOGLE, B. 1996. *Nemecký ovčiak*. Bratislava : Art Area s.r.o., 1996, 79 s. ISBN 80-967573-0 X
7. FOOGLE, B. 2001. *Encyklopédia psov*. Bratislava : Fortuna print, 2001, 3.vydanie, 312 s. ISBN 80-88980-34-8
8. GECELOVSKÝ, J. 1996. *Nemecký ovčiak*. Bratislava : Art Area s.r.o., 1996, 79 s. ISBN 80-967573-0-X
9. HAMERLÍKOVÁ, A. 2007. Milí a vážení kynológovia. In *Noviny kynológov*, 2007, č. 11-12, s. 7-8.
10. HARTL, K., NĚMEC, K., SKUHROVSKÝ, J. 1970. *Výcvik psa*. Praha : Naše vojsko, nakladatelství a distribuce knih. 1970, 236 s.
11. HRUŠOVSKÝ, J., KOŘÍNEK, J., KRONOWETTER, Z., NOVOTNÝ, K. 1984. *Pes a jeho výcvik*. Praha : Naše vojsko, nakladatelství a distribuce knih. 1984, 288 s.

12. CHALOUPEK, V. 1993. *Povídání o psech aneb jak si je zamilovat*. Praha : Naše vojsko, nakladatelství a knižní obchod. 1993, 64 s. ISBN 80-206-0186-4
13. KADLEČÍK, O., KASARDA, R. 2007. *Všeobecná zootechnika*. Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita. 2007, 222 s. ISBN 978-80-8069-953-6
14. KAMÍNEK, V. 2003. Nemecký ovčák. In *Zvířata*. Praha : Pražská vydavatelská společnost. 2003, č. 1, s. 47-48
15. KYNOLOGICKÝ ZBORNÍK, 1999. Banská Bystrica : ZŠK, SÚCHNO, 1999.
16. KOFLER, K. 2007. *Náš pes*. Praha : Jan Vašut. 2007. 126 s. ISBN 978-80-7236-451-0
17. LEDECKÝ, V. 2009. Dysplázia laktového kĺbu. In *Noviny Kynológov*. 2009. č. 1-2, s.10
18. LENGVARSKÝ, I. 2008. Zasadnutie pracovnej komisie WUSV. In *Noviny kynológov*. 2008. č. 1-2, s. 2
19. LENGVARSKÝ, I. 2007. Pracovné zasadnutie WUSV. In *Noviny kynológov*. 2007. č. 1-2, s. 2
20. MÜLLER, M. 2006. *Výcvik všestranného psa*. Praha : Nakladatelství Brázda. 2006, 196 s. ISBN 80-209-0349-6
21. NAJMANOVÁ, D., HUMPÁL, Z. 1983. *Atlas plemien psov*. Bratislava : Príroda vydavateľstvo kníh a časopisov. 1983. 280 s.
22. OROLÍN, F. 2004. Seminár o metodike a výcviku Žilina – Závodie. In *Noviny kynológov*. 2004. č. 7-8, s. 11
23. PROCHÁZKA, Z. 1989. *Chov psů*. Praha : Státní zemědělské nakladatelství, 1989, 256 s. ISBN 80-209-0015-2
24. ROUSSELET – BLANC, P. 1999. *Obrazová encyklopédia PES*. Praha : Václav Svojtka. 1999. 376 s., ISBN 80-7237-215-7
25. RUŽIČKA, V., 2003. Súťažiteľ, či nesúťažiteľ. In *Noviny kynológov*. 2003, č. 7-8, s.7

26. RYNEŠ, M., 1997. *Pachové práce psů ve sportovní kynologii*. České Budějovice : Nakladatelství Dona. 1997. 71 s., ISBN 80-85463-92-X
27. SAMMSOVÁ, S. 2000. *Německý ovčák*. Praha : Fortuna Print. 2000. 157 s. ISBN 80-86144-52-6
28. STIBŮREK, J., 2002. Nejznámější ovčák. In *Pes přítel člověka*. 2006. Ročník 51, č.3 s.18.
29. SUDIMÁK, J. 2004. Línie pracovního chovu v Spolkovej republike Nemecko. In *Noviny kynológov*. 2004, č. 3-4, s. 10
30. ŠIŠKA, J., JÁNSKÝ, L. 2006 Najrozšírenejšie plemeno na svete – nemčcký ovčák. In *Pes přítel člověka*. 2006. Roč. 51, č.3, s.18
31. ŠTAUDINGER, J. 2010. História chovu nemeckého ovčiaka na Slovensku. In *Noviny kynológov*. 2010, č. 1-2, s.8
32. TAUBER, W., 2007. Správa hlavného rozhodcu In *Majstrovstvá sveta WUSV Bratislava 2007*. Dolný Kubín : Elkop, 2007. s. 13
33. TAUBER, W. 2008. Zasadnutie pracovnej komisie WUSV In *Noviny kynológov*. 2008,č 1-2, s. 2
34. TAYLOR, D. 1994. *Váš pes*. Martin : Prúdy. 1994. 2. vydanie, 287 s. OSBN 80-85355-14-0
35. 34. TAYLOR, D. 1994. *Velká kniha o psoch*. Bratislava : gemini. 1994. 4. vydanie, 239 s. ISBN 80-7161-079-8
36. TKÁČOVÁ, I. 2008. Vážení čitatelia. In *Noviny kynológov*. 2008, č. 9-10, s. 7
37. TKÁČOVÁ, I. 2010. Metodika výcviku obediencie. In *Noviny kynológov*. 2010, č. 9-10, s. 7
38. TKÁČOVÁ, I. 2010. Metodika výcviku obediencie. In *Noviny kynológov*. 2010, č. 11-12, s. 2

39. VAČOK, P. 2002. Vážení členovia ZŠK a SÚCHNO, vážení priatelia. In *Noviny kynológov*. 2002, č. 7-8, s. 1

40. VAČOK, P. 2004. Seminár o metodike výcviku Žilina - Závodie. In *Noviny kynológov*. 2004, č. 7-8, s. 11

41. VAČOK, P. 2005. Vážení členovia ZŠK a SÚCHNO, vážení priatelia. In *Noviny kynológov*. 202, č. 11-12, s. 1

Internet

42. *História vzniku plemena* In www.no-sky.wbl.sk [online] 2011 [cit 2011-03-07]

Dostupné na : <http://www.no-sky.wbl.sk/HISTORIA.html>

43. *História vzniku nemeckého ovčiaka* In www.suchno.sk [online]. 2011 [cit 2011-02-10]

Dostupné na : <http://www.suchno.sk/historia-vzniku-nemeckeho-ovciaka.html>.

44. *História* In www.nemecky-ovciak.sk [online]. 2011 [cit 2011-03-08]

Dostupné na: <http://www.nemecky-ovciak.sk/gen/historia/>

45. *Galerie krvní linie* In www.z-granatove-zahrady.cz [online]. 2011 [2011cit 2011-03-10]

Dostupné na: <http://www.z-granatove-zahrady.cz/galerie-krevni-linie.html>

46. *Nemecký ovčiak* In www.iveron.szm.sk [online]. 2011 [cit 2011-02-20]

Dostupné na : <http://www.iveron.szm.sk/index.html>.

47. *Dysplázia* In www.nemecky-ovciak.sk [online]. 2011 [cit 2011- 03.05]

Dostupné na : <http://www.nemecky-ovciak.sk/article8/displazia/>

48. *Dysplázia bedrových kĺbov* In www.dogsk.sk [online] 2011 [cit 2011-03-12]
Dostupné na : <http://www.dogsk.sk/kynologia/revue/dysp.htm>
49. *Štandard plemena Nemecký ovčiak* In www.skj.sk [online] 2011 [cit 2011-03-12]
Dostupné na : http://www.skj.sk/standardy/_01_doc/166.doc
50. *WUSV* In www.cz-pes.cz [online] 2011 [cit 2011-03-18]
Dostupné na : <http://www.cz-pes.cz/encyklopedie-detail.php?detail=2>
60. *Obrana* In www.wikipedia.org [online] 2011 [cit 2011-03-20]
Dostupné na : [http://sk.wikipedia.org/wiki/Obrana_\(kynol%C3%B3gia\)](http://sk.wikipedia.org/wiki/Obrana_(kynol%C3%B3gia))
61. *Obedience je viac ako poslušnosť* In www.dog-obedience.sk [online] 2011 [cit 2011-03-20]
Dostupné na:
(http://www.dogobedience.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=27).
62. *Loggi von der Maineiche* In www.pedigreedatabase.com [online] 2011 [cit 2011-03-20]
Dostupné na: http://www.pedigreedatabase.com/german_shepherd_dog/dog.html?id=123875
63. *Niké Eqidius* In www.pedigreedatabase.com [online] 2011 [cit 2011-03-20]
Dostupné na : http://www.pedigreedatabase.com/german_shepherd_dog/dog.html?id=422273
64. *Nike Eqidius* In www.eqidius.sk [online] 2011 [cit 2011-03-25]
Dostupné na : http://www.eqidius.sk/en/suky_nike.php

65. *Bonitačný poriadok* In www.suchno.sk [online] 2011 [cit 2011-03-25]

Dostupné na : <http://www.suchno.sk/bonitacny-poriadok.html>

66. *Faro Demin dvor* In www.pedigreedatabase.com [online] 2011[cit 2011-04-01]

Dostupné na : http://www.pedigreedatabase.com/german_shepherd_dog/dog.html?id=600966

67. *Faro Demin dvor* In www.barnero.dogweb.cz [online] 2011 [cit 2011-04-01]

Dostupné na : <http://barnero.dogweb.cz/chovni-psi.html>